

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANCÍ

Analýza tvorby a kontroly rozpočtu v podmínkách obce Rohatec

Analysis of budget formation and control in conditions Rohatec municipality

Student: Miroslava Gurská

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jarmila Mruzková

Ostrava 2011

„ Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci včetně příloh č. 1, 2, 8, 9, 16 a 18 vypracovala samostatně, přílohy č. 6 a 7 dané mi k dispozici jsem samostatně doplnila a přílohy č. 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15 a 17 jsem samostatně převzala.“

V Ostravě 11. května 2011

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Teoretické principy tvorby a kontroly územních rozpočtů	6
2.1 Základní charakteristiky.....	6
2.1.1 Územní samosprávné celky, samostatná a přenesená působnost	6
2.1.2 Obec, její samostatná a přenesená působnost a orgány obce	6
2.1.3 Rozpočty územního samosprávného celku.....	8
2.2 Sestavování rozpočtů územních samosprávných celků	10
2.2.1 Rozpočtový výhled	10
2.2.2 Vztah územního rozpočtu a rozpočtového výhledu	11
2.2.3 Sestavování rozpočtu u obcí	11
2.2.4 Metody sestavování územních rozpočtů a jejich využití.....	12
2.3 Rozpočtová skladba	14
2.3.1 Hlediska třídění příjmů a výdajů v rozpočtové skladbě	15
2.4 Příjmy územních rozpočtů	16
2.4.1 Daňové příjmy	17
2.4.2 Nedaňové příjmy	18
2.4.3 Návratné zdroje – úvěry a půjčky	19
2.5 Výdaje územních rozpočtů	19
2.5.1 Členění výdajů	20
2.6 Financování	22
2.7 Kontrola hospodaření územních samosprávných celků.....	23
2.7.1 Porušení rozpočtové kázně	24
2.8 Hlavní změny v metodice platné od 1. 1. 2010.....	25
2.8.1 Zásadní změny pro územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí a Regionální rady regionů soudržnosti	25
2.9 Finanční analýza	26
2.9.1 Metody finanční analýzy	26
2.9.2 Poměrové ukazatele	28
2.10 Analýza hospodaření územních samosprávných celků	31
3. Popis a zhodnocení tvorby a kontroly rozpočtu obce Rohatec	33
3.1 Územní samosprávný celek Obec Rohatec.....	33
3.1.1 Obec ve své samostatné a přenesené působnosti.....	33

3.2 Sestavování rozpočtů obce Rohatec	35
3.2.1 Rozpočtový výhled obce Rohatec	35
3.2.2 Roční rozpočet obce Rohatec	37
3.2.3 Rozpočtová opatření	40
3.3 Kontrola rozpočtů v obci Rohatec	41
3.3.1 Vnitřní kontrolní systém	43
3.3.2 Veřejnosprávní kontrola	43
3.4 Zhodnocení tvorby a kontroly rozpočtů obce Rohatec	43
3.4.1 Sestavování rozpočtového výhledu	43
3.4.2 Sestavování ročního rozpočtu a rozpočtových opatření	44
3.4.3 Kontrola rozpočtů	45
3.4.4 Kontrola plnění rozpočtu	45
3.4.5 Finanční analýza a analýza hospodaření obce Rohatec	46
4. Návrh možných opatření k prohloubení tvorby a kontroly rozpočtu obce Rohatec	47
4.1 Rozpočtový výhled	47
4.2 Plnění rozpočtu	50
4.3 Finanční analýza	50
4.3.1 Analýza finanční stability a zadluženosti	51
4.3.2 Analýza pomocí ukazatelů rentability	52
4.3.3 Analýza prostřednictvím ukazatelů likvidity	53
4.3.4 Analýza prostřednictvím ukazatelů aktivity	53
4.4 Analýza hospodaření obce Rohatec	54
4.4.1 Indikátor provozního přebytku a indikátor rozdílu provozního přebytku a splátek jistin	55
4.4.2 Ukazatel celkového salda rozpočtu	55
4.4.3 Ukazatel dluhové služby	56
5. Závěr	57
Seznam použité literatury	59
Seznam zkratk	
Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce	
Seznam příloh	

1. Úvod

Cílem bakalářské práce je postihnout problematiku rozpočetnictví územních samosprávných celků, konkrétně pak sestavování a zpětnou kontrolu hospodaření v obci Rohatec a navrhnout možná opatření vedoucí k prohloubení, zlepšení nebo doplnění jimi používané metodiky.

Práce je rozdělena do tří základních částí. První část je teoretická, v níž jsou vysvětleny základní pojmy týkající se územních samosprávných celků, sestavování rozpočtů a kontroly hospodaření územních samosprávných celků. V souvislosti s územními samosprávnými celky jsou v jednotlivých kapitolách této části vysvětleny pojmy týkající se jejich působnosti a zřizovaných orgánů. V rámci sestavování rozpočtů jsou zde obecně popsány typy sestavovaných rozpočtů, postupy a metody jejich sestavení včetně pramenů upravujících problematiku rozpočetnictví. Nechybí ani charakteristika příjmové a výdajové stránky rozpočtů. V rámci kapitol, ve kterých je rozebrána problematika kontroly hospodaření, jsou charakterizována rozpočtová opatření, případy a důsledky porušení rozpočtové kázně. V závěru první části je věnována pozornost změnám v metodice platným od 1. 1. 2010 a také je zde zakotvena teorie finanční analýzy, metody a používané ukazatele a analýza hospodaření územních samosprávných celků.

Druhá kapitola je věnována konkrétnímu popisu a zhodnocení tvorby a kontroly rozpočtů obce Rohatce. Je zde aplikována teoretická část na konkrétní obec, uvedeny základní charakteristiky, popsána působnost, volené orgány, vykonávané činnosti. V samostatné kapitole jsou popsány jednotlivé rozpočty sestavované v obci Rohatec, konkrétně rozpočtový výhled, roční rozpočet a s ním související rozpočtová opatření, způsoby a postupy jejich sestavování, zdrojová data a prozkoumání vybraných příjmových a výdajových položek. Samostatná kapitola je také věnována kontrole rozpočtů a plnění rozpočtů včetně typů prováděných kontrol. V závěru druhé části je provedeno zhodnocení tvorby a kontroly rozpočtů obce Rohatec, ke každému jednotlivému typu sestavovaného rozpočtu zvlášť, kontrole rozpočtů i plnění rozpočtu a finanční analýze a analýze hospodaření obce.

Závěry obsažené ve zhodnocení jsou podkladem pro třetí část, ve které jsou navržena konkrétní možná opatření vedoucí k prohloubení tvorby a kontroly rozpočtů obce Rohatec.

2. Teoretické principy tvorby a kontroly územních rozpočtů

2.1 Základní charakteristiky

2.1.1 Územní samosprávné celky, samostatná a přenesená působnost

Územní samosprávné celky jsou nižší články státní správy, které spravují vždy jen část svého území. Své záležitosti spravují samostatně tzv. samostatnou působností, a přenesenou působností provádí státní správu. **Samostatnou působností** nebo také samosprávou rozumíme správu záležitostí plně příslušící územně samosprávnému celku, která je vykonávána samostatně. Například se jedná o zřízení nebo zrušení příspěvkové organizace a organizační složky státu, vydávání obecně závazných vyhlášek, zřízení či zrušení obecní policie a další, uvedené v zákoně o obcích. **Přenesenou působností** se rozumí výkon státní správy, který byl zákonem svěřen orgánu územního samosprávného celku. Těmito výkony mohou být například evidence obyvatelstva, vedení matriky, činnosti v sociální oblasti a jiné. Náklady spojené s výkonem činností s přenesenou působností jsou zpětně státem hrazeny. Vykonavateli územní samosprávy jsou instituce, které v mezích působnosti uskutečňují správu jménem územního samosprávného celku. Zpravidla se jedná o úřady krajské a obecní.[16]

2.1.2 Obec, její samostatná a přenesená působnost a orgány obce

Obec je podle §1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem.[16]

V **samostatné působnosti** obec spravuje záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou v kompetenci krajů, nebo nejsou záležitostmi vykonávanými v přenesené působnosti. Tyto záležitosti patřící do samostatné působnosti jsou uvedeny v zákoně o obcích. Obec může v samostatné působnosti ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou, stanoví-li tak zákon. Může se jednat například o povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství a dalších.[16]

V **přenesené působnosti** může obec vydávat nařízení obce, které musí být v souladu se zákonem i podzákonnými předpisy státu i kraje. Obcí vydané vyhlášky i nařízení musí být vyhlášeny, to znamená vyvěšeny na úřední desce obecního úřadu po dobu patnácti dnů. Úřední deska je veřejně přístupné informační místo, kde obecní úřad zveřejňuje písemnosti, u kterých to stanovuje zákon. Musí být umístěna v bezprostřední blízkosti obecního úřadu.

Územní samosprávné celky jsou povinny zřídit úřední desku hmotné podoby i formou webových stránek. Potřebné písemnosti je nutno zveřejnit na obou úředních deskách. Územní samosprávě, u které není zřízena webová úřední deska, vzniká povinnost, pro účely zveřejňování písemností, dohodnout se s jinou územní samosprávou, u které webová úřední deska zřízena je.[16]

Správu obce vykonávají orgány obce. Nejvyšším orgánem je *zastupitelstvo*, z jehož členů jsou voleni starosta a členové rady obce. Zastupitelé jsou voleni přímo občany na funkční období čtyř let. Obecní úřad je orgánem, který zajišťuje, aby rozhodnutí jiných orgánů byla prováděna.

Zastupitelstvo obce rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce. Z výčtu pravomocí může zastupitelstvo například schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce, zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce, volit a odvolávat starostu, místostarostu a členy rady obce a další. Členství zastupitele vzniká zvolením, přesněji okamžikem ukončení hlasování. Členové zastupitelstva jsou povinni účastnit se zasedání zastupitelstva, hájit zájmy občanů obce a vystupovat a jednat s ohledem na vážnost jeho funkce. Zasedání zastupitelstva se uskutečňuje podle potřeby, nejméně však čtyřikrát do roka a je zásadně veřejně přístupné. Starosta toto zasedání svolává a zpravidla i řídí. Zastupitelstvo je usnášení schopné, pokud je na zasedání přítomna nadpoloviční většina zastupitelů. V případě, že zastupitelstvo usnášení schopné není, předseda jej ukončí a do patnácti dnů se koná zasedání náhradní na základě nového svolání členů.[6]

Rada obce je výkonným orgánem v záležitostech samostatné působnosti a je odpovědná zastupitelstvu obce. Tento orgán je volený dobrovolně, v případě, že rada zvolena není, vykonává její pravomoc starosta obce. Radní obce jsou tvořeni starostou, místostarostou a dalšími členy volenými ze zastupitelů. Nejnižší počet členů rady je pět, nejvyšší pak jedenáct. Schůze rady jsou uskutečňovány podle potřeby a jsou neveřejné. Náplní práce rady je připravovat návrhy pro jednání zastupitelstva včetně podkladových materiálů a následně zabezpečovat plnění přijatých usnesení.[6]

Starosta zastupuje a prezentuje obec navenek. Spolu s místostarostou je volen z řad zastupitelů na funkční období čtyř let. Za výkon své funkce, tak jako rada obce, odpovídá zastupitelstvu.[6]

Obecní úřad tvoří starosta v jeho čele, místostarosta, zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu a případně tajemník, pokud je zvolen. Sídlo obecního úřadu musí být na území obce, i v případě, že se jedná o více budov, musí být všechny na tomto území.[6]

Obec má povinnost ke konci účetního období požádat o přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Tuto žádost předkládá příslušnému krajskému úřadu, nebo ji zadá auditorovi či auditorské společnosti. Krajský úřad provádí přezkoumání hospodaření obcí ve své přenesené působnosti. Obec si může sama zvolit, kterou instituci či úřad o přezkoumání požádá. V případě kontroly auditorem nebo auditorskou firmou, musí obec uhradit náklady takto vzniklé ze svých rozpočtových prostředků.[10]

2.1.3 Rozpočty územního samosprávného celku

Rozpočet je chápán jako finanční plán, kterým se řídí účetní jednotka při financování svých činností. Z hlediska veřejné správy jsou v České republice tvořeny rozpočty na dvou úrovních. Na centrální úrovni je tvořen státní rozpočet a na územní úrovni jsou sestavovány rozpočty obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí, označované jako územní rozpočty nebo také rozpočty územních samosprávných celků. Územní rozpočty jsou označovány také jako decentralizované peněžní fondy.[10]

Pro veřejné rozpočty jsou charakteristické vlastnosti:

- *nenávratnost* – finanční operace, u kterých poskytnuté finanční prostředky jedním subjektem do veřejného sektoru mu již nejsou vráceny nazpět;
- *neekvivalentnost* – subjektu, který poskytl peněžní prostředky do rozpočtu, není znám účel jeho platby, tedy není znám způsob dalšího použití poskytnutých finančních prostředků účetní jednotkou;
- *a nedobrovolnost* – stát si pomocí určité právní normy zabezpečuje nezbytné příjmy do svého rozpočtu. Subjekt se nemůže dobrovolně rozhodnout, zda takto určené prostředky státu odvede či nikoliv.[10]

Typickým příkladem, na který se vztahují všechny vyjmenované charakteristické vlastnosti, je odvod daní do státního rozpočtu. Jsou to výdaje nenávratné, není znám ani na jaký účel takto získané prostředky vláda využije a ani není možná volba odvodu daní.

Rozpočet poskytuje informace z několika hledisek:

- *rozpočet jako bilance* – z tohoto hlediska rozpočet vykazuje příjmy a výdaje na rozpočtové období.[10]

Hospodaření v průběhu rozpočtového roku je charakterizováno vztahem:

$$KS = PS + P - V, \quad (2.1)$$

kde KS..... stav peněžních prostředků v rozpočtu ke konci období,

PS stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku období,

P..... příjmy vzniklé v průběhu rozpočtového roku,

V výdaje vzniklé v průběhu rozpočtového roku.

Pokud je KS větší než PS, pak je vytvořena rezerva, která je použita v hospodaření dalšího rozpočtového roku. V případě, že KS je menší než PS, vzniká schodek, který je nutno zafinancovat rezervami z minulých období, tak aby rozpočtová bilance byla vyrovnaná.

- **Rozpočet jako finanční plán** – by měl zajistit solventnost územního samosprávného celku, tak, že jsou brány v úvahu pouze ty výdaje, které jsou kryty existujícími rezervami, příjmy, které lze skutečně očekávat, popřípadě půjčkami, které je možné získat a splatit. S plánováním příjmů a výdajů souvisí i tzv. rozpočtové omezení. Územně samosprávné celky nejsou finančně soběstačné a mají omezené pravomoci v ovlivňování příjmů, díky tomu jsou příjmy považovány za rozpočtové omezení. Výdajové potřeby je možné odhadovat předem, pokud jsou mandatorního charakteru. Mandatorní výdaje jsou takové výdaje rozpočtu, které nelze při plánování rozpočtu účinně ovlivnit, jsou stanoveny externím předpisem, například zákonem. Tohoto charakteru jsou např. výdaje na výplaty sociálního zabezpečení, důchodů. Přesto však je potřebné při plánování výdajů vycházet z definovaných potřeb. Smyslem definování potřeb je analyzování současné úrovně výdajů. Lze najít a realizovat možné úspory a tím zvýšit efektivnost, změny v poptávce a potřebách jednotlivých druhů služeb a pomocí nalezení žádoucího rozdělení výdajů dosáhnout co nejvhodnějšího rozložení služeb.[10]

- **Rozpočet jako nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky** – územní rozpočet je chápán jako nástroj k realizaci ekonomického a sociálního rozvoje daného území. Z tohoto hlediska rozpočet plní další funkce jako stanovování priorit v rámci obcí poskytovaných lokálních veřejných statků a služeb, alokování zdrojů mezi různé činnosti obce, v souladu se zákonnými normami rozhodování o úrovni zdanění a výši poplatků, které se budou vybírat v průběhu rozpočtového roku a poskytování úplných informací o finanční situaci a o plánech obce. Z uvedených funkcí vyplývají *rozhodovací, řídicí a kontrolní roviny rozpočtu*. V rámci rozhodovací roviny územní samosprávný celek rozhoduje o tom, čeho chce dosáhnout a na základě výběru provádí alokaci zdrojů mezi jednotlivé výdaje. Z hlediska řídicí roviny samosprávný celek alokuje zdroje mezi jednotlivé organizační jednotky obce tak, aby bylo dosaženo požadovaných výstupů.[10]

2.2 Sestavování rozpočtů územních samosprávných celků

Způsob sestavování rozpočtu obce je upraven v zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Územní samosprávné celky jsou povinny sestavovat roční rozpočet a také se jím řídit při svém finančním hospodaření. Při sestavování ročního rozpočtu se vychází z *rozpočtového výhledu a rozpisu platného státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria*. Prostřednictvím rozpisu státního rozpočtu stát určuje své vztahy k rozpočtům krajů a obcí. Prostřednictvím rozpočtu krajů určuje kraj své vztahy k rozpočtům obcí. V případě, že roční rozpočet není schválen před 1. lednem rozpočtového roku, postupují územní samosprávné celky podle schválených pravidel rozpočtového provizoria a to do doby schválení ročního rozpočtu. Pravidla rozpočtového provizoria zajišťují plynulost hospodaření na vlastní úrovni i na úrovni nižších stupňů rozpočtové soustavy.

2.2.1 Rozpočtový výhled

Rozpočtový výhled je sestavován zpravidla na období 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Slouží tedy pro střednědobé finanční plánování.[17]

Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o finančních zdrojích a o potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. Měl by zohlednit dlouhodobé závazky, zejména z přijatých a naplánovaných úvěrů a půjček, a to po celou dobu trvání závazku. Dále by měl rozpočtový výhled obsahovat i příjmy z dlouhodobých pohledávek. Také by měl zohlednit možnosti financování dlouhodobých investičních záměrů.[10]

Míra členitosti rozpočtového výhledu je zvolena každým územním samosprávným celkem [10].

Postup sestavení rozpočtového výhledu:

- vytvoření analýzy hospodaření samosprávného celku za uplynulé dva až tři roky;
- rozdělení analyzovaných dat na běžné a kapitálové příjmy a výdaje, u běžných položek pak ještě rozčlenění na pravidelně se opakující a nahodilé;
- na základě střednědobého výhledu státu přiřazení hodnoty do rozpočtového výhledu;
- na základě závislostí výsledovaných z analýzy je možné přiřadit jednotlivým položkám koeficienty dle jejich vývoje. Koeficienty slouží pro odhad položek na další roky.[10]

Z uvedených kroků je vytvořen běžný rozpočtový výhled, který je potřeba doplnit o kapitálové a nahodilé položky [10].

Například:

- odhad plnění nahodilých položek v budoucnosti – například přijaté dary, programové vybavení, neinvestiční půjčky obyvatelstvu;
- plán investic na základě územního plánu nebo programu rozvoje, pokud je územně samosprávným celkem vytvořen;
- poskytnutí úvěrových služeb na základě úvěrových smluv.[10]

2.2.2 Vztah územního rozpočtu a rozpočtového výhledu

Rozpočet územně samosprávných celků je velmi výrazně ovlivněn vývojem příjmů, které jsou závislé na vývoji ekonomických ukazatelů, jako je míra nezaměstnanosti, míra inflace, růst hrubého domácího produktu. Ekonomické ukazatele ovlivňují výši daní, jež poplyne do státního rozpočtu a následně do rozpočtů územních samosprávných celků. Příjmy jsou také ovlivněny koncepcí vztahů rozpočtu územních celků a ostatních článků rozpočtové soustavy, mění se konstrukce daňových zákonů, rozpočtových pravidel a daňového určení. Některé údaje lze získat ze střednědobého výhledu státních příjmů a výdajů, čímž je možné tyto obtíže částečně překonat.

Vzhledem k odlišnému okamžiku sestavování územního rozpočtu a rozpočtového výhledu je možné, že se informace v těchto rozpočtech od sebe liší. Tento rozdíl může být způsoben neočekávanými a v minulosti neidentifikovatelnými změnami.

2.2.3 Sestavování rozpočtu u obcí

Rozpočet je sestaven zpravidla jako vyrovnaný, ale i rozpočet vykazující schodkový či přebytkový stav může být zastupitelstvem schválen. Kladný zůstatek finančních prostředků je použit ke krytí ztrát v dalším období, nebo je převeden do peněžních fondů. Na druhé straně schodek je uhrazen z finančních přebytků z minulých let, nebo návratnými zdroji, kterými jsou například smluvně zabezpečená půjčka, úvěr nebo výnosy z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku.[10]

Návrh rozpočtu na rozpočtový rok, který je současně kalendářním rokem, je účetní jednotkou územního samosprávného celku sestavován vždy v termínu od 1. 9. do 31. 12. předchozího roku. Tento návrh musí být zveřejněn nejméně 15 dní před jeho projednáním a následným schválením zastupitelstvem.

Mezi závaznými ukazateli hospodaření obce by se mělo vyskytovat zejména saldo příjmů a výdajů, které vyjadřuje, zda je rozpočet sestavován jako vyrovnaný. Dále celkový objem příjmů a celkový objem výdajů s důrazem na položky pro zastupitelstvo významné,

návratné zdroje financování, objem kapitálových výdajů, objem mzdových prostředků a vztahy ke zřizovaným příspěvkovým organizacím. Příkladem návratného zdroje financování může být smluvně zabezpečená půjčka, úvěr, nebo výnos z prodeje vlastních dluhopisů. Z hlediska objemu kapitálových výdajů jsou významné zejména výdaje na pořízení investičního majetku a v případě zřizovaných příspěvkových organizací se bude jednat zejména o stanovení příspěvku na provoz, nebo dotace na investice. Objem prostředků určených na platy zaměstnanců obce navrhuje rada a tento návrh následně schvaluje zastupitelstvo.

2.2.4 Metody sestavování územních rozpočtů a jejich využití

Níže uvedené způsoby sestavování rozpočtů, především přístup nulové základny a performance budgeting, se orientují spíše na řídicí funkci¹ rozpočtu. Metoda programového rozpočtování se orientuje spíše na plánovací funkci rozpočtu.

- **Přírůstkový způsob** – přírůstkový neboli indexový způsob je tradiční metodou sestavování rozpočtu, jeho základem je odhad a stanovení meziročních změn. Současný rozpočet se přizpůsobí o tyto meziroční změny a je považován za základ budoucího rozpočtu. Zohledňují se zejména celoroční dopady a efekty, tedy změny v jen částečně realizovaných činnostech, například nedokončené stavební investice. Dále se zohledňují jednorázové změny a dopady na všechny položky příjmů a výdajů daného roku, částky odrážející inflaci a demografické trendy, tedy očekávané změny počtu uživatelů jednotlivých služeb. Také je nutno brát v úvahu požadavky dané změnou legislativy a případné dopady realizace investičních projektů na příjmy a výdaje. Nedostatkem této metody je, že se nezabývá oprávněností dané služby nebo její prioritou, zda je služba optimálně rozdělena mezi spotřebitele, poskytována efektivně, nebo zda odpovídá změnám v potřebách a zájmech uživatelů.[10]

- **Fixně limitovaný rozpočet** – je běžně užívanou metodou, využívanou zejména ústřední vládou, která jeho prostřednictvím řídí resorty a ministerstva a také pomocí systému dotací ovlivňuje výdaje municipalit. Municipalitou se rozumí souhrnný název pro obce, města a kraje v jejich samostatné působnosti. Objem výdajů rozpočtu na danou oblast služeb je fixní. Státní rozpočet je ze zákona tvořen jako limitovaný, to znamená, že je přesně určeno, jak velký objem finančních prostředků bude přerozdělen konkrétnímu útvaru a tato hranice není překročena. Územní samosprávné celky mohou limitovaný rozpočet využít v případě zajišťování a poskytování veřejných služeb prostřednictvím jiných organizací.[10]

¹ Více o řídicí a plánovací funkci viz str. 9.

- **Přístup nulové základny** – v tomto přístupu je každá činnost či položka podrobena vyčerpávajícímu zkoumání z hlediska dosažení cílů a možných postupů k jejich dosažení [10].

Při odhadování výdajů jsou prováděna:

- stanovení, zda službu zajistit;
- stanovení standardu pro danou službu;
- odhad jednotkových nákladů služby při daném standardu;
- odhad objemu služby potřebného k zajištění standardu;
- odhad celkových nákladů nutných na zajištění dané služby [10].

Metoda nulové základny poskytuje nejpodrobnější informace ve srovnání s ostatními metodami, je však časově velmi náročná.[10]

- **Performance budgeting** – neboli rozpočtování dle výsledku. V rámci této metody je porovnáno, zda bylo využito veřejných zdrojů efektivně a hospodárně, ale také zda bylo dosaženo požadovaných účinků a cílů. Rozpočtový proces pak plní úlohu poskytování a zohledňování zdrojů a stanovení kritérií a cílů výstupu.[10]

Je žádoucí zaměřit se na aspekty tohoto přístupu [10]:

- Jaké záměry a cíle by měly být dosaženy, pomocí jaké politiky a jakými postupy?
- Jaké zdroje byly rozděleny, čeho bylo ve skutečnosti těmito zdroji dosaženo a jak toho bylo dosaženo?

Položky rozpočtu jsou uspořádány podle jednotlivých typů činností. Součástí procesu tvorby rozpočtu je také sběr informací o výsledcích, dosažených plněním rozpočtu v minulých letech, nákladech vynaložených na dosažení těchto výsledků a hodnocení efektivnosti. Výsledky, skutečné náklady a odchylky od úrovně plánovaných nákladů by měly být monitorovány a hodnoceny tak, aby byla včas odhalena hrozba vzniku potenciálních problémů. Důsledně uplatňovaná metoda napomáhá definovat a odhalit problémy a slabiny v činnosti územních samosprávných celků.[10]

- **Metoda programového rozpočtování** – umožňuje představitelům obcí a krajů činit rozhodnutí o vhodném rozmístění zdrojů k zajištění svých cílů a záměrů. Navrhované výdaje rozpočtu jsou strukturovány podle jejich výsledků nebo podle míry s jakou přispívají k dosažení celkových cílů územních samosprávných celků. Při sestavování rozpočtu je stanoveno několik cílů, k dosažení každého cíle je vytvořeno několik programů, které obsahují očekávané výdaje k tomu, aby bylo zajištěno dosažení cíle. Podle míry, jak jednotlivé programy přispívají k dosahování cílů, jsou následně také strukturovány. Tato

struktura sleduje hledisko účelnosti. Prvním krokem sestavování rozpočtu je analýza záměrů a cílů územního celku, pomocí níž je možno zjistit, které cíle nebyly uspokojovány vůbec nebo nedostatečně, a kterým byla věnována příliš velká pozornost. Druhým krokem je porovnání a ocenění alternativních variant, kterými je možno dosáhnout zvolených záměrů a cílů. Výsledkem postupu je pak sestavení programového a finančního plánu, který zohlední dopady přijatých rozhodnutí na příjmy územně samosprávného celku. Metoda je určena pro dlouhodobé plánování, u obcí a krajů je rozpočet sestavovaný na období pěti let a je podkladem pro sestavení návrhu ročního rozpočtu.[10]

Příklad programu – stanoveným cílem je péče o mentálně postižené děti. K tomu, aby byl cíl dosažen, je nutno zabezpečit služby, které k naplnění budou přispívat. Například se bude jednat o zřízení domu s pečovatelskou službou obcí nebo jinou neziskovou organizací, zajištění, aby byla poskytována také domácí pečovatelská služba, a podobně. Zdroje určené k financování těchto individuálních služeb jsou úzce propojeny s celkovým cílem, tedy péčí o mentálně postižené děti. Analýzou tohoto programu k dosažení stanoveného cíle může být odhaleno, že na některé služby je vynakládáno více peněžních prostředků než na jinou poskytovanou službu. Například na výstavbu pečovatelského domu bude vynaloženo přebytečné množství prostředků a k zajištění domovní péče bude poskytnuto méně prostředků, než je potřebné.[10]

Základními metodami jsou metody sestavování rozpočtu přírůstkovým způsobem a fixně limitovaný rozpočet. Ostatní metody z těchto dvou vycházejí, jsou doplňkové. Většinou je používána kombinace několika metod. Metoda, o které je možné říci, že ji stanovuje zákon, je fixně limitovaný rozpočet, i když je možné tuto metodu chápat spíše jako omezení, nebo podmínku, kterou musí sestavený rozpočet splňovat. U každého rozpočtu je nutno dodržovat konkrétní položky ve výši, v jaké byly schváleny, není možné tuto výši překročit.[10]

2.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba, označovaná také jako *rozpočtová klasifikace*, je závazným třídícím standardem pro peněžní operace veřejných rozpočtů, stanovená zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou Ministerstva financí č.323/2002 Sb. Peněžními operacemi se rozumí příjem a výdej peněžních prostředků v rámci účtů v bankách a také se zde sledují převody peněžních prostředků mezi pokladnou a bankovním účtem.[5]

2.3.1 Hlediska třídění příjmů a výdajů v rozpočtové skladbě

a) **Odpovědnostní hledisko** – jinak nazývané také kapitolní hledisko. Jedná se o hledisko třídění příjmů a výdajů státního rozpočtu do jednotlivých kapitol podle správců těchto kapitol. Kapitolní hledisko třídění je v České republice povinné pouze pro státní rozpočet, pro územní samosprávu je toto třídění nepovinné. V současné době státní rozpočet obsahuje 41 kapitol.

Příklady třídění podle jednotlivých třídících hledisek obsahuje **příloha č. 1**.

b) **Druhové hledisko** – je základním tříděním, týkajícím se všech peněžních operací. Na základě druhového třídění jsou peněžní operace rozděleny do tří základních okruhů, na *příjmy*, *výdaje* a tzv. *financování*. V rámci jednotlivých tříd je využíván čtyřmístný číselný kód. Třídy jsou označeny jednomístným kódem. Nižší stupeň třídění, označený dvoumístným kódem, je tzv. *seskupení položek*. Třetím stupněm třídění, označený třímístným kódem, je tzv. *podseskupení položek* a nejnižším stupněm, označený čtyřmístným kódem, jsou *jednotlivé položky*. [5]

Peněžní operace jsou tříděny celkem do osmi tříd:

- 1. – 4. třída - příjmy
- 5. – 6. třída - výdaje
- 8. třída - financování

Z hlediska příjmových tříd jsou příjmy členěny na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery neboli dotace a tyto třídy jsou podle tohoto členění také pojmenovány. Výdajové třídy jsou pak běžné výdaje a kapitálové výdaje.

V jednotlivých třídách jsou příjmy a výdaje podrobněji členěny z hlediska [5]:

- *Inkaso x platba* – inkaso je jiné označení pro příjem na běžný účet a platba je jiné označení pro výdaj z běžného účtu.
- *Nenávratná x návratná* – nenávratnou operací jsou například inkasa daní, výplaty mezd, nebo nákupy zboží a služeb. Návratnou operací je například přijatá a poskytnutá půjčka, nákup zboží na termínovaný střednědobý úvěr a jiné.
- *Běžná x kapitálová* – kapitálová transakce se týká koupě či prodeje dlouhodobých nefinančních aktiv, například budovy, půdy, jejichž pořizovací cena by měla dosahovat alespoň stanoveného minima. Běžné transakce jsou pak všechny ostatní.
- *Opětovaná x neopětovaná* – pouze u nenávratných operací. Při opětované operaci je oproti výdaji rozpočtového samosprávného celku poskytnuta služba nebo zboží, například u mezd vyplácí účetní úsek územní samosprávy peněžní prostředky za zaměstnancem

poskytnutou práci. U neopětovaných operací se nejedná o protiplnění, například odvod daní do státního rozpočtu.

- *Domácí x zahraniční* – rozlišuje vazby na domácí a zahraniční ekonomiku.
- *Povinná x dobrovolná* – zda se jedná o operaci stanovenou zákonnými normami jako povinnou či nikoliv.
- *Aktiva x pasiva* – aktivní operace se vztahují k věřitelskému postavení a pasivní operace k dlužnickému postavení.
- *Zohledňující rozpočtovou politiku x řízení likvidity* – pasivní peněžní operace jsou považovány za zdroj financování, cílem je tedy zajištění potřebné likvidity. Aktivní operace jsou chápány jako nástroj rozpočtové politiky, nebo prostředek k zajištění optimální likvidity rozpočtové jednotky.

Financujícími operacemi se rozumí jak přijetí peněžních prostředků, tak jejich postupné splácení, nenávratně poskytované prostředky formou nákupu akcií a dluhopisů a příjmy z nich plynoucí za účelem zhodnocení dočasně volných peněžních prostředků formou úroků a dividend.[5]

c) **Odvětvové hledisko** – z tohoto hlediska jsou příjmy a výdaje tříděny podle odvětví. Takto tříděny jsou všechny výdaje a nedaňové a kapitálové příjmy obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí. Odvětvové hledisko třídění vychází z účelů vynakládání finančních prostředků z rozpočtu v souvislosti se zajišťováním potřeb. Odvětvové hledisko třídění používá, stejně jako druhové hledisko, čtyřmístný číselný kód. Pouze označení jednotlivých stupňů třídění je odlišné. Je nejsrozumitelnějším hlediskem třídění pro všechny uživatele.[10]

d) **Konsolidační hledisko** – třídění rozpočtové skladby na tzv. *záznamové jednotky*. Prostřednictvím záznamových jednotek je možné získat potřebné informace uvnitř veřejných rozpočtů, které není možné získat z jiného hlediska třídění. Konsolidace se provádí na každé vládní úrovni a znamená očištění příjmů a výdajů o přesuny peněžních prostředků například v rámci územních samosprávných celků. Příkladem konsolidace může být očištění příjmů a výdajů územního celku o přesun peněžních prostředků mezi jejími dvěma různými účty.[10]

2.4 Příjmy územních rozpočtů

Příjmy jsou, podle charakteristiky jednotlivých tříd druhového členění, nenávratně inkasované peněžní prostředky a mohou být tedy opětované i neopětované, poskytnuté z domácí nebo i ze zahraniční ekonomiky. Mezi příjmy také patří přijaté dary, dotace. Podseskupení položky č. 24 Přijaté splátky půjčených prostředků, ve které jsou zahrnuty

splátky půjčených prostředků původně poskytnutých za účelem rozpočtové politiky, jsou také řazeny mezi příjmy i když jsou návratné povahy.[10]

Příjmy nezahrnují ta inkasa, která představují vypůjčené peněžní prostředky a přijaté splátky půjček dříve poskytnutých za účelem řízení likvidity a finančního investování, ty patří do 8. Třídy [5].

Příjmy se dělí do dvou základních podskupin na[5]:

1. *Vlastní příjmy* – v rozpočtové skladbě zaznamenány ve třídách 1 až 3. Ty se dále člení:

- *Kapitálové* – jsou příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.
- *Běžné* – je možné provést další členění na *daňové a nedaňové příjmy*. Daňové příjmy jsou takové, které plynou například z daní, zdravotního a sociálního pojištění, poplatků a doplatků daní. Nedaňové příjmy jsou takové, které plynou například z prodeje neinvestičního majetku, z prodeje zboží a služeb a jiné. Jejich podrobnější vysvětlení je v kapitole 2.4.1 a 2.4.2.

2. *Přijaté transfery* – v rozpočtové skladbě jsou zařazeny ve 4. třídě. Jedná se o dary a dotace od jiných úrovní vlády a od vlád a institucí ze zahraničí. Stejně jako vlastní příjmy se dále člení na běžné a kapitálové transfery.

Z hlediska příjmů je možné definovat několik skupin zdrojů příjmů plynoucích do územních rozpočtů. *Daňové příjmy, transfery a dotace* tvoří nejdůležitější část zdrojů sloužících k financování potřeb veřejného sektoru. *Úvěry a půjčky* jsou spojeny s povinností obcí a krajů splatit je, za předem stanovených podmínek.[10]

2.4.1 Daňové příjmy

Daňové kompetence jsou rozděleny mezi jednotlivé vládní úrovně podle tří hledisek. Pravomoc obcí a krajů při ovlivňování daňových příjmů je minimální.[10]

Tímto hlediskem je:

- *daňová legislativa* – v rámci daňové legislativy je zpravidla definován daňový základ, obecná struktura správních postupů a pokuty pro případ nedodržení daňových povinností. Vládní rozhodnutí týkající se definovaných položek mohou být měněna v čase nebo také v prostoru. Rozhodnutí v čase se mohou měnit z hlediska potřeb peněžních prostředků rozpočtového systému. Některá rozhodnutí z hlediska daňové legislativy jsou přenechána na regionální nebo místní úroveň, například se jedná o slevy nebo daňové výjimky. Konečné

rozhodnutí tedy neprovádí vláda, ale příslušné zastupitelské orgány na nižších vládních úrovních,

- *daňová správa* – správou daní mohou být pověřeni správci na různých vládních úrovních. Daňová správa může být prováděna na úrovni, na které zákon umožňuje určovat sazby daní, nebo pro úroveň, která získává příjmy z těchto daní,
- *daňové sazby a ostatní pravomoci* – v obcích je daňová pravomoc v určování sazby daně, základu daně a slev na daních velmi omezená. Je tomu tak kvůli rozdílům v daňových sazbách a slevách, a aby tedy byla omezena daňová konkurence.[10]

2.4.2 Nedaňové příjmy

U územně samosprávných celků je výrazně větší možnost ovlivnění těchto příjmů. Mezi nedaňové příjmy jsou řazeny například *příjmy z vlastního podnikání, užitelských poplatků, z vlastní správní činnosti, pokut, ze sbírek a darů*. [10]

- **Příjmy z vlastního podnikání** - jsou tradiční skupinou příjmů do rozpočtů obcí a regionů. Do příjmů z vlastního podnikání jsou řazeny zisky z municipálních a regionálních podniků, podíly na zisku podniků, příjmy z pronájmu majetku a příjmy z obchodování s cennými papíry. [10]
- **Užitelské poplatky** – jsou uvaleny zpravidla na smíšené veřejné statky, které občané používají k uspokojení svých potřeb. *Smíšenými veřejnými statky* se rozumí například poskytování základního vzdělání, provozování městské hromadné dopravy a další. K tomu, aby mohl být veřejný statek zpoplatněn, se předpokládá, že je možné změřit spotřebu takového statku uživatelem a také, že je možné vyloučit spotřebitele ze spotřeby tohoto statku. Příjmy z těchto poplatků jsou podstatné spíše pro obce než pro ostatní úrovně územní samosprávy. Je tomu tak proto, že plynou od příslušných občanů dané obce, která tyto veřejné služby občanům poskytuje. Příkladem poplatků může být vodné, stočné, poplatky za svoz a likvidaci komunálního odpadu, za hřbitovní služby a další. [10]
- **Příjmy z vlastní správní činnosti** – v tomto případě se většinou jedná o poplatky za správní úkony, které obec nebo jiná úroveň územní samosprávy poskytuje. Tyto správní úkony mohou být vykonávány v samostatné nebo přenesené působnosti. Typickým příkladem poplatků za správní úkony je poplatek za vystavení dokladů k provozu vozidla, povolení stavby, za ověřování pravosti dokladů a jiné. [10]
- **Ostatní příjmy** – mezi ostatní příjmy je možno zařadit všechny ostatní nedaňové příjmy, plynoucí do rozpočtů územních samosprávných celků. [10]

2.4.3 Návrtné zdroje – úvěry a půjčky

Územní samosprávné celky využívají při financování svých potřeb také návratných příjmů, které budou muset být vráceny věřitelům na základě předem dohodnutých podmínek. Tento zdroj financování je využíván zejména k financování dlouhodobých investic územních samospráv. Mezi zdroje návratného charakteru jsou řazeny zejména úvěry od komerčních bank, nebo institucí, zaměřené na poskytování půjček územním samosprávným celkům, dále emise komunálních obligací nebo akcií a návratné půjčky a finanční výpomoci od jiných subjektů.[10]

2.5 Výdaje územních rozpočtů

Pojem výdaje představuje veškeré opětované i neopětované nenávratné platby na běžné a kapitálové účely a poskytované návratné půjčky za účelem rozpočtové politiky. Výdaje nezahrnují splátky úvěrů ani umořování vlastních dluhopisů. Tak je tomu i u půjček, poskytnutých jako formy uložení peněžních prostředků, není totiž splněna podmínka půjčky za účelem rozpočtové politiky.[10]

Rozsah výdajů územních samosprávných celků je ovlivněn, z hlediska příjmů, rozpočtovým omezením a také rozsahem odpovědnosti a pravomocí jednotlivých vládních úrovní za zabezpečení veřejných statků a služeb.[10]

Faktory působící na samostatnost územní samosprávy při rozhodování o výdajích[10]:

- Hospodaření územních samospráv je ovlivňováno mnoha ***národními smlouvami***, zejména smlouvami týkajícími se plateb.
- Z hlediska vyčíslování výše mezd jsou územní celky povinny řídit se ***mzdovými a platovými tarify***.
- Zákonem je také stanovena ***povinnost územních celků poskytovat řadu statků a služeb***.
- Územní samosprávný celek je povinen ***zajistit poskytování školní docházky***, za kterou je zodpovědný ministerstvu školství a kraji. O výši takto vynakládaných prostředků rozhoduje zastupitelský orgán daného samosprávného celku, rozhodování je v tomto ohledu v jeho kompetenci.
- Výdaje územních rozpočtů jsou dále ovlivněny ***dosaženým standardem poskytované služby***, u které je předpokládáno zachování tohoto standardu i do budoucna.
- ***Demografické faktory*** a míra jejich změny spolu s přírodními a fyzickými podmínkami územního samosprávného celku mají také podstatný vliv na strukturu a úroveň výdajů i na změny těchto výdajů.

- Posledním faktorem ovlivňujícím výši výdajů, jak územních samosprávných celků, tak i vlády, je *celková ekonomická situace*.

2.5.1 Členění výdajů

2.5.1.1 Ekonomické hledisko

Na základě ekonomického hlediska jsou výdaje členěny na běžné a kapitálové [10].

- **Běžné výdaje** jsou opakovaně vynakládány na financování běžných potřeb v příslušném rozpočtovém roce. Těmito výdaji jsou hrazeny například platy zaměstnanců, sociální dávky za zaměstnance, nákup materiálu, vody, paliv, energie, nákup služeb.
- Prostřednictvím **kapitálových výdajů** jsou financovány dlouhodobé investiční potřeby.

2.5.1.2 Hledisko rozpočtové skladby

Pro územní samosprávné celky je závazné druhové členění výdajů. V tomto členění jsou výdaje tříděny na běžné a kapitálové, jejichž podrobné členění je v České republice upraveno v rozpočtové skladbě stanovené vyhláškou č. 323/2002 Sb., v platném znění.[5]

- **Běžné výdaje** – jsou zahrnuty v druhové třídě 5 rozpočtové skladby. Běžné výdaje jsou z hlediska rozpočtové skladby členěny na:
 - *neinvestiční nákupy* – výdaje opětované, vynaložené na pořízení zboží a služeb neinvestiční povahy a náklady související s odměnou zaměstnanců za vykonanou práci, přičemž příkladem mohou být zaplacené úroky, zaplacené mzdy nebo pojistné za zaměstnance;
 - *neinvestiční transfery* – jedná se o výdaje neopětované, vynaložené na neinvestiční účely charakteru dotací, příspěvků a dávek, poskytovaných jiné územní samosprávě;
 - *neinvestiční půjčky* – prostředky poskytované návratně jiným subjektům na neinvestiční účely [5].
- **Kapitálové výdaje** – jsou obsaženy v druhové třídě 6 rozpočtové skladby. Jsou členěny na:
 - *investiční nákupy* – jsou výdaje opětované, poskytnuté na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, akcií a majetkových účastí. Všechn tento pořizovaný majetek je nástrojem rozpočtové politiky;
 - *investiční transfery* – jsou výdaje neopětované, vynaložené na investiční účely charakteru dotací a příspěvků, poskytovaných jiným územním samosprávám;
 - *investiční půjčky* – jedná se o návratně poskytované peněžní prostředky jiným osobám investičního charakteru [5].

2.5.1.3 Hledisko členění podle charakteru infrastruktury

- Výdaje na **ekonomickou infrastrukturu** – představují výdaje na výrobní účely, tedy výdaje určené zejména obecním a regionálním podnikům zabezpečujícím služby, případné dotace a půjčky soukromému sektoru, na podporu podnikání v obci či regionu a zvýšení zaměstnanosti. Do výdajů na výrobní účely jsou zahrnuty také například výdaje na výstavbu a údržbu veřejných komunikací, veřejného prostranství, parků, vodovodů, kanalizací, veřejného osvětlení, komunálních bytů a dalších [10].
- Výdaje na **sociální infrastrukturu** – zahrnují běžné a kapitálové výdaje vynakládané například na vzdělání a péči o zdraví, na sociální a peněžní transfery, výdaje na provoz sociálních zařízení.[10]

2.5.1.4 Hledisko členění podle funkcí veřejných financí

Výdaje z hlediska členění podle funkcí veřejných financí je možné rozdělit na výdaje vynakládané na *alokační činnosti* a výdaje na *financování čistých a smíšených veřejných statků*.

Mezi výdaje na **alokační činnosti** je možné řadit výdaje na nákup služeb od soukromých firem prostřednictvím veřejných zakázek nebo od podniků a neziskových organizací zřízených územním samosprávným celkem. Cílem alokační činnosti je zabezpečení veřejných statků pro obyvatele.[10]

Čistými veřejnými statky jsou například udržení veřejného pořádku a bezpečnosti, veřejné osvětlení, veřejné komunikace a další. Charakteristickým rysem čistých statků je, že jsou tyto statky poskytovány bezplatně a bez výjimky všem obyvatelům. Poskytování většiny **smíšených statků** je pro územní samosprávné celky povinně stanovené zákonem, nebo jiným právním předpisem. Mezi tyto statky jsou řazeny například výdaje na základní vzdělání, na financování výdajových programů, nebo statků, u kterých dochází k tržnímu selhání, jako je tomu u MHD.[10]

Samostatnou skupinou výdajů jsou výdaje na tzv. **poplatkové služby**. Na financování těchto služeb se zcela nebo z části podílejí také samotní občané tím, že uhradí uživatelský poplatek. Například poplatek za odvoz a likvidaci komunálních odpadů, jehož výše je stanovena na základě sazby, a je použit na částečné krytí nákladů spojených například s odvozem a likvidací komunálních odpadů, plastů a nebezpečných odpadů.[10]

2.5.1.5 Hledisko rozpočtového plánování

Z hlediska rozpočtového plánování se výdaje člení na plánované a neplánované.

- **Plánované výdaje** jsou poměrně přesně určitelné, většinou to jsou výdaje běžné a opakující se a mající mandatorní charakter. Mandatorním charakterem je chápána skutečnost, že tyto výdaje je územní celek nucen vynaložit ze zákona. Tyto náklady jsou částečně hrazeny dotacemi.[10]
- **Neplánovanými výdaji** jsou takové, jejichž vznik je možné jen obtížně odhadnout, jsou tedy nahodilé. Jedná se například o výdaje na odstraňování škod způsobených povodněmi, nebo také za porušení rozpočtové kázně.[10]

2.6 Financování

Financování tvoří třetí okruh peněžních operací a je obsaženo v 8. třídě rozpočtové skladby. Do financování jsou zahrnovány pouze samotné splátky jistiny úvěrů, nikoliv úroky, případně přijaté dividendy. Financování je důležité v případě, že rozpočet je sestaven jako deficitní, tedy [5]:

$$P - V = \text{schodek} \quad (2.2)$$

Kde P jsou příjmy a V jsou výdaje. Tento schodek je pak hrazen z kapitoly financování, stejně jako v případě přebytku.

V rámci financování se jedná o kategorie[5]:

- *Vypůjčené peněžní prostředky a jejich následné splácení* – peněžní prostředky získané od banky, emisí vlastních dluhopisů nebo přijetím návratné finanční výpomoci z jiného veřejného rozpočtu a také jejich splátky.
- *Půjčené peněžní prostředky a jejich následné splácení* – peněžní prostředky poskytnuté jiným osobám, například nákupem dluhopisů, akcií a podobně, za účelem maximálního finančního výnosu, a když nám tato osoba námi poskytnuté prostředky splácí.
- *Změna stavu peněžních prostředků na účtech* – veškeré uskutečněné příjmy a výdaje v rámci účtu.
- *Opravné položky* – zaznamenávají operace, které nejsou charakteru veřejných operací nebo peněžních operací. Jedná se zejména o odpisy dlouhodobého majetku.

Financování tedy zahrnuje:

- + přírůstek termínovaných závazků (výpůjček),
- + pokles stavu peněžních prostředků na bankovních účtech,
- splátky jistiny závazků,
- přírůstek čistých operací aktivního řízení likvidity (opravné položky) [10].

2.7 Kontrola hospodaření územních samosprávných celků

Hospodaření územní samosprávy je prováděno v souladu se schváleným ročním rozpočtem. Kontrola hospodaření obce je prováděna pravidelně, systematicky a úplně po celý rozpočtový rok, podle zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě. Kontrola je vykonávána pomocí právnických osob, založených nebo zřízených samosprávným celkem.[3]

Případné změny rozpočtu v průběhu roku je možno provádět tzv. *rozpočtovým opatřením*. Jejich rozsah stanovuje zastupitelstvo příslušného samosprávného celku a je nutno je sledovat v časové posloupnosti. Ke změně rozpočtu může dojít z *důvodu organizační změny, věcné změny* nebo *metodické změny*. Organizační změnou se rozumí změna v organizaci hospodářství financovaného z rozpočtu územní samosprávy. Za změny metodické jsou považovány změny právních předpisů, které ovlivňují výši rozpočtovaných příjmů a výdajů, a také cenové změny ovlivněné změnami právní úpravy regulovaných cen.[3]

Mezi rozpočtová opatření se řadí:

- ***přesun rozpočtových prostředků***, u kterých se navzájem ovlivňují jednotlivé příjmy a výdaje, ale nemění se jejich celkový objem ani schválený rozdíl;
- ***použití nových příjmů***, které nebyly v minulosti předvídány a zahrnuty do rozpočtu, ***k úhradě nových výdajů***, rozpočtem v minulosti nezajištěných, přičemž se celkový objem rozpočtu zvýší;
- ***a vázání rozpočtových výdajů***, v případě, že je jejich krytí ohroženo neplněním rozpočtových příjmů. V tomto případě se celkový objem rozpočtu snižuje.[3]

Údaje o ročním hospodaření územního samosprávného celku jsou souhrnně zpracovávány po skončení kalendářního roku do ***závěrečného účtu***. Tento účet obsahuje například údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v podrobném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích. Pro obce a dobrovolné svazky obcí je povinné zadat přezkoumání hospodaření příslušnému krajskému úřadu nebo auditorovi. Pro kraj je povinné toto přezkoumání zadat ministerstvu financí. Zpráva o výsledku přezkoumání je součástí ***návrhu závěrečného účtu***, který je projednáván v orgánech příslušného územního celku. Návrh musí být vhodným způsobem zveřejněn nejméně 15 dnů přede dnem projednávání na hmotné úřední desce územního celku i v elektronické podobě.[3]

2.7.1 Porušení rozpočtové kázně

Porušení rozpočtové kázně je upraveno v zákoně č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, a také v zákoně č. 218/2000 Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů nově obsahuje také taxativní výčet skutečností, které jsou považovány za *správní delikt*. Za tento typ porušení rozpočtové kázně je možné uložit pokutu až do výše 1 milionu Kč.[17]

Z hlediska obce se za správní delikt považuje například:

- nezpracování rozpočtového výhledu;
- nehospodaření podle pravidel rozpočtového provizoria;
- neprovedení změn schváleného rozpočtu rozpočtovými opatřeními;
- zpracování rozpočtu v rozporu s rozpočtovou skladbou;
- neprovádění kontroly svého hospodaření nebo kontroly hospodaření jím zřízených nebo založených právnických osob;
- nezajištění přezkoumání svého hospodaření [17].

Řízení lze zahájit do dvou let od doby, kdy se správní orgán dozvěděl o porušení, nejdéle však do čtyř let od doby, kdy skutečnost nastala [17].

O porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů se jedná v případě, že jsou neoprávněně použity nebo zadrženy peněžní prostředky poskytované z rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a dalších, uvedených v §1 [17].

- ***Zadržením*** se rozumí nevrácení poskytnutých peněžních prostředků ve stanoveném termínu;
- ***Neoprávněným použitím*** peněžních prostředků se rozumí použití na jiný účel, než jak bylo rozpočtováno a schváleno, nebo ve vyšší výši než bylo v rozpočtu schváleno. Takto použité peněžní prostředky je také nutno vrátit územní samosprávě, z jejíhož rozpočtu byly poskytnuty.

V obou případech je nutno peněžní prostředky odvést zpět do rozpočtu poskytovatele v částce odpovídající výši neoprávněně použitých nebo zadržovaných prostředků. V případě prodlžení i s odvodem je stanoveno penále ve výši jedné promile z částky odvodu za každý den prodlžení. Maximální hranice výše penále je stanovena na částku odpovídající odvodu a minimální hranice na výši 1 000 Kč. Odvod a penále je možno uložit do deseti let od 1. ledna následujícího kalendářního roku, v němž došlo k porušení rozpočtové kázně.[17]

2.8 Hlavní změny v metodice platné od 1. 1. 2010

Od 1. ledna 2010 dochází k podstatným změnám, které navazují na vyhlášení reformy veřejných financí a na nasazení nového systému zpracování sběru informací do centrálního systému účetních informací státu. Cílem je sestavení účetních výkazů ze sesbíraných dat za Českou republiku, které provádí Ministerstvo financí. Základem reformy byla novela zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Nejprve byl definován okruh účetních jednotek, kterých se tyto změny dotknou, tzv. vybrané účetní jednotky. Jedná se zejména o organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, Pozemkový fond České republiky, zdravotní pojišťovny a účetní jednotky územních rozpočtů. Vyhláškami 383/2009 Sb., 510/2009 Sb. a 449/2009 Sb. byly vyhlášeny další informace týkající se změn ve způsobu účtování a vykazování. Jedná se o změnu účetní osnovy, účetních výkazů a plnění dalších povinností pro všechny vybrané účetní jednotky. U účetních jednotek, které třídí příjmy a výdaje podle rozpočtové skladby nastala podstatná změna v účetních metodách a postupech. Došlo ke zrušení všech kontrolních okruhů v účetnictví a stanovení samostatné metodiky pro organizační složky státu, která stanovila závazné číslování analytických účtů v návaznosti na číslování ČNB.[18]

2.8.1 Zásadní změny pro územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí a Regionální rady regionů soudržnosti

- **Akruální princip účetnictví** – Většina účetních jednotek obcí v rozpočtovém hospodářství do konce roku 2009 účtovala především o příjmech a výdajích dle rozpočtové skladby, tedy na základě bankovních výpisů. Od 1. ledna 2010 se začalo účtovat také o nákladech, výnosech a výsledku hospodaření podobně jako u podnikatelů. To znamená, že jsou používány účty 5. a 6. účtové třídy, účty časového rozlišení, dohadné účty aktivní a pasivní a účty rezerv. Přechodem na akruální princip nedošlo ke zrušení stávajícího systému zpracování a sledování rozpočtu, příjmy a výdaje jsou i nadále sledovány dle rozpočtové skladby.[18]
- **Změny v účetní osnově – rušení účtů** – Zůstatky ze zrušených účtů byly převedeny na nové pomocí převodového můstku. Zrušeny jsou například účty účtové třídy 9, kde účetní jednotky účtovaly o dlouhodobých závazcích, fondech a výsledkových účtech nebo účtová skupina 21. Účtová třída 4, ve které se účtovalo o nákladech územní samosprávy, byla nahrazena výsledkovými účty, kde je účtováno o dlouhodobých závazcích, fondech a výsledkových účtech ze zrušené 9. třídy. Návrtné finanční výpomoci původně evidované v účtové skupině 27 jsou nově sledované na účtech krátkodobých a dlouhodobých pohledávek v účtové třídě 3 a 4.[18]

- **Změna systému bankovních účtů rozpočtového hospodaření** – účetnictví rozpočtového hospodaření u větších územních samosprávných celků již není zajišťováno formou tří bankovních účtů, je zrušen vkladový výdajový účet a příjmový účet a ponechán pouze základní běžný účet, kde jsou prováděny všechny finanční operace [18].
- **Metoda časového rozlišení** – časové rozlišení spočívá v několika zásadách:
 - náklady a výnosy jsou účtovány zásadně v období, s nímž časově i věcně souvisí;
 - náklady a výdaje, které se týkají budoucího období je nutno časově rozlišit ve formě nákladů příštích období a výdajů příštích období;
 - výnosy a příjmy, které se týkají budoucích období, je nutno časově rozlišit ve formě výnosů příštích období a příjmů příštích období;
 - u časově rozlišovaných účetních případů musí být známo věcné vymezení, výše a období, kterého se týkají [18].

2.9 Finanční analýza

„Finanční analýza je oblastí, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku. Přitom pro hodnocení finanční situace a výkonnosti podniků se využívá celá řada poměrových ukazatelů. Smyslem využití ukazatelů je posoudit a zhodnotit finanční situaci podniku a formulovat doporučení pro jeho další vývoj.“ viz Dluhošová (2008, str. 68).

Pro finanční analýzu slouží jako zdroj informací výkazy:

- **finančního účetnictví** – označovány také jako externí, poskytující informace především externím uživatelům, jako jsou například banky, stát, jednotliví občané v případě obce. Výkazy finančního účetnictví se rozumí přehled o stavu a struktuře majetku a zdrojích jeho krytí (rozvaha), přehled o tvorbě a užití výsledku hospodaření (výkaz zisku a ztráty) a přehled o pohybu peněžních toků (výkaz Cash Flow).[2]
- **vnitropodnikového účetnictví** – tyto výkazy jsou sestavovány podle individuálních potřeb jednotlivých institucí. Jedná se o výkazy interní, tedy veřejně nedostupné, například výkazy zobrazující vynaložené náklady podle různého členění.[2]
- **ostatní informace** – kromě informací získaných z výše uvedených výkazů jsou mezi zdroje finanční analýzy řazeny také informace obsažené ve firemních statistikách, zprávách vedoucích pracovníků, prognózách, a dalších [2].

2.9.1 Metody finanční analýzy

Používané metody lze různě členit, ale za základní lze považovat členění na *metody deterministické* a *metody matematicko-statistické*. „Metody deterministické se používají

převážně pro analýzu vývoje a odchylek pro menší počet období a jsou standardními nástroji pro běžné finanční analýzy v podniku. Matematicko-statistické metody vycházejí zpravidla z údajů delších časových řad, slouží především k posouzení determinantů a faktorů vývoje a k určení kauzálních závislostí a vazeb.“ viz Dluhošová (2008, str. 69).

Tyto metody se dále člení:

- Deterministické: - *Analýza trendů* (horizontální analýza) – k rozboru jsou používány řetězové a bazické indexy;
- *Analýza struktury* (vertikální analýza) – pomocí níž je posuzován význam dílčích složek vybraného souhrnného absolutního ukazatele, např. jednotlivé aktivní položky rozvahy a položka celková aktiva;
- *Poměrová analýza* – v tomto případě jsou analyzovány soustavy vybraných poměrových ukazatelů, přičemž informace jsou čerpány pouze z údajů výkazu zisku a ztráty, pouze z údajů rozvahy, nebo kombinací, z obou zdrojů;
- *Analýza soustav ukazatelů*;
- *Analýza citlivosti* – slouží k posouzení nejistoty při analýze finančních výsledků podniků [2].
- Matematicko-statistické: - *Regresivní analýza*,
- *Diskriminační analýza*,
- *Analýza rozptylu*,
- *Testování statistických hypotéz* (t-test, F-test) [2].

K tomu, aby bylo možné posoudit ekonomickou situaci firmy, nestačí pouze vyčíslení vybraných ukazatelů, ale je potřeba získané informace porovnat [2].

Porovnání může být prováděno:

- *vůči normě* – podstatou je srovnání jednotlivých ukazatelů s jejich plánovanými (normovanými) hodnotami, které mohou být vyjádřeny jako průměrné, minimální, mediální, maximální, kvantily nebo jako interval;
- *v prostoru* (mezipodnikové srovnání) – jedná se o srovnání ukazatelů jedné firmy se stejnými ukazateli jiných firem v daném časovém období. K tomu aby bylo možné provést srovnání, musí být dodrženy podmínky srovnatelnosti.[2]

Jedná se o srovnatelnost:

- *časovou* – finanční parametry podniků je možné srovnat pouze v případě, že se vztahují ke stejnému období a jsou za stejné časové období;
- *oborovou* – je možné srovnávat ukazatele podniků se srovnatelným oborem působení; což je dáno tím, že finanční parametry jsou přímo určeny technickoekonomickým typem podniku;
- *legislativní* – v tomto případě se jedná o srovnatelnost metodologických postupů, které jsou základem pro zachycení ekonomického dění v účetnictví podniku [2].

2.9.2 Poměrové ukazatele

„Základními oblastmi ukazatelů finanční analýzy jsou ukazatele finanční stability a zadluženosti, ukazatele rentability, ukazatele likvidity, ukazatele aktivity (obratu), ukazatele vycházející z údajů kapitálového trhu.“ viz Dluhošová (2008, str. 72). V **příloze č. 2** jsou obsaženy vzorce všech níže uvedených poměrových ukazatelů.

Ukazatele finanční stability a zadluženosti

Finanční stabilitu podniku je možné hodnotit pomocí analýzy vztahu aktiv a pasiv (zdrojů krytí) podniku. Významným cílem finančního řízení je dosažení optimální zadluženosti (optimálního poměru vlastních a cizích zdrojů financování). Dražším způsobem financování je financování prostřednictvím vlastních zdrojů, protože vložení kapitálu do základního kapitálu společnosti je pro investora rizikovější a ten za svůj kapitál požaduje vyšší cenu. Kdežto u cizího kapitálu vznikají náklady ve formě úroku a náklady kapitálu jsou tedy závislé na době splatnosti půjčky a na způsobilosti dlužníka uhradit závazek. Krátkodobé cizí zdroje jsou tedy levnějším kapitálem než vlastní zdroje a cizí zdroje dlouhodobé.[2]

- Jedním z nejdůležitějších ukazatelů, jež vycházejí z porovnání údajů z bilance a prostřednictvím kterých je možné porovnávat různé stránky finanční stability, je ukazatel **podílu vlastního kapitálu na aktivech (*Equity Ratio*)**. Pomocí tohoto ukazatele je charakterizována dlouhodobá finanční stabilita a je možné z něj vysledovat schopnost podniku krýt svůj majetek vlastními zdroji. Vyznačuje se rostoucím trendem, což znamená, že zvyšování tohoto ukazatele značí upevňování finanční stability.[2]
- V případě ukazatele ***stupně krytí stálých aktiv*** je poměřován vlastní kapitál a dlouhodobý cizí kapitál se stálými aktivy. Je žádoucí, aby stálá aktiva firmy byla kryta dlouhodobými zdroji. Rovněž, jako u předešlého ukazatele, i tento se vyznačuje rostoucím trendem.[2]
- Dalším ukazatelem, pomocí kterého je hodnocena struktura aktiv, je ukazatel ***podílu stálých aktiv***, ukazatel ***podílu oběžných aktiv*** a ukazatel ***podílu zásob***. Výše stálých aktiv

ovlivňuje fixní náklady, a tedy při vyšších stálých aktivech rostou i nároky na vyšší využití výrobní kapacity a růst produkce, aby se tyto fixní náklady rozdělily v co největším počtu výstupů. Na druhou stranu, čím vyšší jsou oběžná aktiva, tím je pro podnik snazší přizpůsobit se měnícím podmínkám trhu.[2]

- Přiměřenou zadluženost podniku je možno hodnotit pomocí ukazatele **celkové zadluženosti**, který představuje podíl celkových závazků k celkovým aktivům a měří tedy podíl věřitelů na celkovém kapitálu, ze kterého je financován majetek firmy. Vyšší hodnota ukazatele značí vyšší riziko věřitelů, což společně s výnosností podniku ovlivňuje míru zadluženosti. Ukazatel celkové zadluženosti lze rozdělit na dva analytické ukazatele a to ukazatel **dlouhodobé zadluženosti** a ukazatel **běžné zadluženosti**. Oblast hodnocená ukazatelem celkové zadluženosti je rovněž hodnocena pomocí ukazatele **zadluženosti vlastního kapitálu**. Přijatelná zadluženost vlastního kapitálu může být odlišná v každé společnosti v závislosti na fázi vývoje firmy a postoji vlastníků k riziku. Všechny čtyři výše zmíněné ukazatele vykazují klesající trend vývoje v čase.[2]

- Mezi užívané ukazatele také patří ukazatel **úrokového krytí** a **úrokového zatížení**. Z ukazatele úrokového krytí je možno vysledovat, kolikrát je zajištěno placení úroku (kolikrát jsou úroky kryty výší provozního zisku), přičemž platí, že finanční situace je tím lepší, čím je vyšší úrokové krytí. Oproti tomu ukazatelem úrokového zatížení lze vyjádřit, jaká část celkového vytvořeného zisku je odčerpávána úroky.[2]

- V neposlední řadě jsou v rámci ukazatelů zadluženosti používány ukazatel **úvěrové zadluženosti** a ukazatel **doby návratnosti úvěru**. Ukazatel úvěrové zadluženosti je významný pro podniky s bankovními úvěry jako rozhodující formou cizích zdrojů. Vyčíslením ukazatele doby návratnosti úvěru je získán počet let potřebných ke splacení úvěrů z provozního Cash Flow, tedy čistého zisku zvýšeného o odpisy. Je používán komerčními bankami v případech rozhodování o poskytnutí úvěrů.[2]

Ukazatele rentability

„Základním kritériem hodnocení rentability (výnosnosti, míry zisku) je rentabilita vloženého kapitálu. Rentabilita vloženého kapitálu je obecně definována jako poměr zisku a vloženého kapitálu. Vložený kapitál se používá zpravidla ve třech různých formách. Podle toho, jaký typ kapitálu je použit, se rozlišují tyto ukazatele: *rentabilita aktiv* (Return of Assets, ROA), *rentabilita vlastního kapitálu* (Return of Equity, ROE), *rentabilita dlouhodobě investovaného kapitálu* (Return on Capital Employed, ROCE).“ viz Dluhošová (2008, str. 76).

- **Rentabilita aktiv** – tímto ukazatelem je poměřován zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání bez ohledu na zdroj jejich financování. Ve vzorci pro výpočet rentability aktiv je poměřován zisk před úroky a daněmi (EBIT) a to proto, že není ovlivněn daňovými a úrokovými sazbami a ani změnou struktury finančních zdrojů.[2]
- **Rentabilita dlouhodobých zdrojů** – prostřednictvím ukazatele ROCE je vyjádřen efekt z dlouhodobých investic a stejně jako u ukazatele ROA je měřena všeobecná efektivnost vloženého kapitálu bez ohledu na zdroj financování. Je hodnocen význam na základě určení výnosnosti vlastního kapitálu spojeného s dlouhodobými zdroji.[2]
- **Rentabilita vlastního kapitálu** – ukazatelem ROE je vyjádřena celková výnosnost vlastních zdrojů. Úroveň tohoto ukazatele je závislá na rentabilitě celkového kapitálu a úrokové míře cizího kapitálu.[2]
- **Rentabilita tržeb (ROS) a Rentabilita nákladů** – kromě výše uvedených ukazatelů jsou používány i další varianty ukazatelů. Rentabilita tržeb udává množství zisku připadajícího na 1 Kč tržeb (stupeň ziskovosti). Ukazatel rentability nákladů udává, jak velké množství čistého zisku podnik získá vložením 1 Kč celkových nákladů. Žádoucí je dosažení co nejvyšších hodnot u obou ukazatelů.[2]

Ukazatele likvidity

Likviditou je chápána obecná schopnost podniku hradit své závazky, získat dostatek prostředků na provedení potřebných plateb. Závisí tedy na tom, jak rychlá je schopnost podniku inkasovat své pohledávky, jestli jsou jeho výrobky prodejné, zda je v případě potřeby schopen prodat své zásoby a jiné. Jedná se o statické ukazatele, tzn., že jsou konstruovány na základě stavových veličin z rozvahy a vztahují se k určitému datu.[2]

Následující ukazatele lze použít pro účely hodnocení platební schopnosti podniku:

- **Ukazatel celkové likvidity** (Current Ratio) – udává poměr mezi objemem aktiv a objemem závazků splatných v blízké budoucnosti, přičemž oběžná aktiva jsou chápána jako potencionální objem peněžních prostředků. Za přiměřenou výši ukazatele je považována hodnota v intervalu 1,5 – 2,5. Hlavní předpoklad, že všechna oběžná aktiva bude možno v krátkém období přeměnit v hotovost, často není splněn.[2]
- **Pohotová likvidita** (Quick Ratio, Acid Test Ratio) – v tomto případě jsou oběžná aktiva eliminována o vliv zásob, které jsou nejméně likvidní složkou oběžného majetku. Jsou zde brány v úvahu pouze pohotové prostředky, tedy peníze v pokladně, na běžných účtech v bankách, obchodovatelné CP, pohledávky po korekci opravnou položkou k pohledávkám. Doporučená je hodnota v rozmezí 1,0 – 1,5.[2]

- **Okamžitá likvidita** (Cash Ratio) – v tomto ukazateli je počítáno s nejlikvidnější částí pohotových prostředků, tedy oběžná aktiva jsou očištěna kromě zásob také o pohledávky. Ukazatel slouží spíše k dokreslení úrovně likvidity podniku, právě kvůli své nestabilitě.[2]
- Ukazatelé likvidity jsou doplňovány také o ukazatele *struktury oběžných aktiv*. Do této oblasti jsou řazeny ukazatele *podílu pohledávek na OA*, *podíl zásob na OA* (u tohoto ukazatele není žádoucí dosažení příliš vysokých hodnot, zásoby jsou nejméně likvidní položka) a *krytí závazků CF* (pomocí tohoto ukazatele je možno vyjádřit schopnost podniku hradit své krátkodobé závazky z peněžního toku za sledované období).[2]
- Kromě ukazatelů poměřujících hodnoty, jsou používány také ukazatele rozdílové. Z této oblasti je často používán ukazatel *čistého pracovního kapitálu* (Nett Working Capital, ČPK). Tento ukazatel vyjadřuje část oběžného majetku, která je během roku přeměněna v pohotové peněžní prostředky a po splacení krátkodobých závazků je možno ji použít k uskutečnění podnikových záměrů. Jinými slovy se jedná o tu část oběžných aktiv, která je financována dlouhodobými zdroji. Poměřením ČPK a oběžných aktiv je zkonstruován *poměrový ukazatel likvidity*. V tomto případě je nežádoucí dosahovat záporných hodnot a optimální hodnota by se měla pohybovat v intervalu 30 % až 50 %.[2]

Ukazatele aktivity

Tímto názvem jsou označovány ukazatele relativní vázanosti kapitálu v různých formách krátkodobých a dlouhodobých aktiv [2].

- **Obrátka** – tento typ ukazatele vyjadřuje počet obrátů sledované položky aktiv za rok. Čím je hodnota ukazatele vyšší, tím je využití majetku podniku efektivnější.[2]
- **Doba obratu** – pomocí tohoto ukazatele je vyjádřena doba, za kterou dojde k obrátu sledované položky aktiv v podniku. Žádoucí je dosažení co nejkratší doby obratu.[2]

Jsou známy ukazatele *obrátky celkových aktiv*, *obrátky zásob*, *obrátky pohledávek*, *obrátky závazků*, *doba obratu aktiv*, *doba obratu zásob*, *doba obratu pohledávek* a *doba obratu závazků*.

2.10 Analýza hospodaření územních samosprávních celků

Kromě ukazatelů finanční analýzy je možné zkoumat hospodaření územních samospráv také prostřednictvím indikátoru *provozního přebytku*, *rozdílu provozního přebytku a splátek jistin*, *ukazatele dluhové služby* a indikátoru *celkového salda*. Pomocí těchto ukazatelů je možné provést analýzu hospodaření za uplynulé období zkoumáním vývoje získaných hodnot v čase.[38]

- **Provozní přebytek** - je získán odpočtem běžných výdajů od běžných příjmů (jejich hlavní účel je pokrytí běžných výdajů spojených s chodem ÚSC a naplňováním jeho potřeb). Běžné příjmy zahrnují příjmy daňové, nedaňové a provozní dotace.[39]
 - **Rozdíl provozního přebytku a splátky jistin** - Dosažený výsledek signalizuje, zda je územní samospráva schopna i po uhrazení svých závazků využít část svého provozního rozpočtu ke krytí svých investičních výdajů [39].
 - **Ukazatel dluhové služby** – je jedním z šestnácti informativních ukazatelů, pomocí kterých je Ministerstvem financí prováděn monitoring hospodaření obcí. Cílem monitoringu je vést obce k větší obezřetnosti při hospodaření se svěřenými veřejnými prostředky.[38]
- Ukazatel dluhové služby je vyjádřen v % a vypočítá se:

$$\frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} \cdot 100 \quad (2.3)$$

Dluhová základna je součtem daňových příjmů, nedaňových příjmů a dotací (položky 4112 a 4212) a dluhová služba je součtem položky² 5141 (úroky), splátky jistin a dluhopisů a položky 5178 – splátky leasingu. Vyjádřením ukazatele dluhové služby je získán přehled o výpůjční aktivitě ÚSC a o schopnosti dluh splácet.[39]

- **Celkové saldo** – jedná se o rozdíl celkových příjmů a výdajů ÚSC [39].

² Pojem položka je v tomto případě chápán jako nejnižší stupeň třídění v rámci druhového hlediska třídění příjmů a výdajů v rozpočtové skladbě, viz kapitola 2.3.1.

3. Popis a zhodnocení tvorby a kontroly rozpočtu obce Rohatec

3.1 Územní samosprávný celek Obec Rohatec

Obec Rohatec, o rozloze 1 745 ha, je společenstvím 3 598 obyvatel. Toto představuje 3 527 občanů České republiky a 71 cizinců hlášených k trvalému pobytu v obci. Údaje jsou čerpány z evidence obyvatel a matriky Obecního úřadu Rohatec ke dni 1. ledna 2010.[37]

Vykonavatelem územní samosprávy je Obecní úřad zastupován starostou obce a v případě jeho nepřítomnosti místostarostkou. *Volnými orgány* jsou zastupitelstvo, rada obce a ostatní orgány obce jako jsou komise a výbory. Zastupitelstvo je orgánem nejvyšším, jemuž za svou činnost odpovídá rada obce i starosta obce. Počet členů zastupitelstva je v tomto funkčním období 21, z nichž starosta a místostarostka jsou dlouhodobě uvolnění ze zaměstnání pro výkon funkce, počet členů rady obce je 7.[19]

Obecní úřad je členěn do investičního, finančního a správního úseku. Finanční úsek zahrnuje ekonoma obce, účetní, pokladní a spisovnu. Pod úsekem správním je vedena matrika. Zřizovanými výbory jsou *finanční výbor* a *kontrolní výbor*, v nichž v každém působí pět členů. Obec také zřizuje *komisi stavební*, *komisi pro projednávání přestupků* a *komisi sociální, kulturní a zdravotní*, pod níž funguje *muzejní rada* a *redakční rada*. V každé z komisí je také pět členů.[19]

3.1.1 Obec ve své samostatné a přenesené působnosti

Ve své *samostatné působnosti* obecní úřad, při správě obce Rohatec, plní úkoly uložené zastupitelstvem nebo radou obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti a rozhoduje v případech stanovených zákonem o obcích nebo zvláštním zákonem a po odborné stránce usměrňuje organizace, u nichž je obec zřizovatelem. V *přenesené působnosti* obecní úřad vykonává státní správu, která byla Obci svěřena státem.[19]

Jednotlivé úseky vykonávají svou činnost v samostatné i přenesené působnosti.

Příklad činností vykonávaných jednotlivými úseky v jejich samostatné a přenesené působnosti:

Investiční úsek vykonává ve své *samostatné působnosti*:

- ❖ správu majetku obce, jeho nabývání, pronájem, prodej a jiné formy dispozice;
- ❖ spolupracuje se stavební komisí;
- ❖ připravuje nebo realizuje jednotlivé investice menšího rozsahu nebo části velkých investic [19].

V *přenesené působnosti* rozhoduje o povolení kácení stromů a vyřizuje správní případy ve správním řízení ve věci majetkové správy [19].

Finanční úsek ve své *samostatné působnosti*:

- ❖ sestavuje ve spolupráci s finančním výborem rozpočet obce a hospodaří podle rozpočtu;
- ❖ vede finanční účetnictví obecního úřadu, komplexně zabezpečuje správu místních poplatků;
- ❖ ve spolupráci s finančním a kontrolním výborem vykonává veřejnosprávní kontrolu u zřízených příspěvkových organizací a dalších příjemců veřejné finanční podpory [19].

V *přenesené působnosti* rozhoduje o povolení tombol, loterií a povolení provozu výherních hracích přístrojů [19].

Správní úsek – Matrika ve své *samostatné působnosti*:

- ❖ vede evidenci domů, bytů, chat a garáží na území obce;
- ❖ vede evidenci razítek, klíčů, nálezů;
- ❖ vede evidenci hřbitova [19].

V *přenesené působnosti* vede matriční agendu obce Rohatec a vykonává veškeré práce související s ohlašovou a evidencí obyvatelstva [19].

Kromě již zmíněných úseků obec dále zřizuje úsek *veřejných služeb, požární a civilní ochrany*, jejichž činnost je metodicky řízena starostou obce a *úsek bytový, pro rozvoj obce a podnikání*, u níž je činnost metodicky řízena místostarostkou obce [19].

Obec je dále zřizovatelem *příspěvkové organizace* Mateřská škola Rohatec a Základní škola Rohatec [19].

Je i zřizovatelem *organizačních složek obce*, např. Obecní knihovny, Kulturního domu Rohatec, Letního kina Rohatec, Jednotky sboru dobrovolných hasičů obce Rohatec [19].

Obec Rohatec žádá o *přezkoumání svého hospodaření* Krajský úřad Jihomoravského kraje, jež vypracovává *Zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření*. Kontrola se vztahuje na správnost vedení účetnictví, obsahové náležitosti smluv, zápisy z jednání rady a zastupitelstva, činnost výborů, správnost zveřejňování, zadluženost obce a další. Za poslední roky u obce Rohatec nebyly zjištěny chyby a nedostatky v hospodaření.[20]

Obec Rohatec po skončení účetního období zpracovává také tzv. *Závěrečný účet* za uplynulé období, který podává informace o hospodaření za daný rok z hlediska plnění rozpočtu příjmů, výdajů a financování, ale také o majetku, stavu bankovních účtů, peněžních fondů. Jedině tento účet obsahuje porovnání skutečných jednotlivých příjmů, výdajů a financování s původním plánem schváleným na počátku účetního období. Přílohou je

3.2 Sestavování rozpočtů obce Rohatec

Při sestavování rozpočtů se účetní jednotka řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Návrh ročního rozpočtu na následující hospodářský rok a návrh aktualizovaného rozpočtového výhledu na další období je sestavován ekonomem a finančním výborem a předkládán k projednání a schválení na veřejném zasedání zastupitelstva. Zpravidla se tyto návrhy předkládají v měsíci listopad až prosinec daného roku. Definitivní podoba rozpočtů je schválena na prvním zasedání, zpravidla v měsíci lednu nebo únoru. Do doby schválení ročního rozpočtu obec hospodáří od začátku nového roku podle schváleného rozpočtového provizoria.

3.2.1 Rozpočtový výhled obce Rohatec

Rozpočtový výhled je sestavován na období *pět - sedm let*. Zpravidla ve stejné době, ve které je sestavován roční rozpočet na následující účetní období, je aktualizován také rozpočtový výhled. Počátečním obdobím, na které je rozpočtový výhled sestavován je vždy rok následující po běžném účetním období. Aktuální rozpočtový výhled byl schválen v roce 2010 na období 2012 – 2016. Z rozpočtového výhledu by mělo být možné vysledovat, jak se mění předpokládané příjmy i výdaje v návaznosti například na investiční možnosti. Účetní jednotka vychází z rozpočtového výhledu při sestavování ročního rozpočtu. Aktuální rozpočtový výhled je také obsažen v **příloze č. 3**.

Při sestavování rozpočtového výhledu účetní jednotka vychází především:

- ze známého vývoje pravidelně se opakujících běžných příjmů a výdajů;
- investičních projektů, které byly zahájeny již v minulých letech a ještě nebyly dokončeny;
- investičních projektů, u kterých je plánovaná realizace v budoucnu;
- stavu a budoucího vývoje pohledávek a závazků.

Výše údajů je získávána:

- *Odhadem* – především v případě ještě nezahájených investičních projektů a běžných příjmů a výdajů.
- *Výpočtem* – u dlouhodobých investic, které již byly zahájeny a v případě pohledávek a závazků, jejichž výše byla stanovena na základě smlouvy nebo splátkového kalendáře.

Příjmy i výdaje v rozpočtovém výhledu obce Rohatec jsou odhadovány na každý rok ve stejné nebo velmi podobné výši.

Rozpočtový výhled je formálně členěn na příjmy, výdaje a financování.

Příjmy v aktuálním výhledu jsou vyčíslovány zvlášť za každý rok. V každém roce jsou příjmy rozděleny do kategorií daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a v rámci tohoto dělení jsou dále podrobněji členěny do jednotlivých oblastí, ze kterých plynou, viz tabulka 3.1. V tomto podrobném členění, tedy v členění na jednotlivé oblasti, jsou sestavovány pouze první tři bezprostředně po sobě následující hospodářské roky, tj. v aktuálním rozpočtovém výhledu na rok 2012, 2013 a 2014. Členění v dalších letech je omezeno pouze na příjmy daňové, nedaňové a kapitálové.

Tab. 3.1 Příklad členění příjmů v aktuálním rozpočtovém výhledu

Rok 2012	Rozpočet v tis. Kč
Daňové příjmy	27 500
Z toho: Příjmy z místních a správních poplatků	2 000
Daň z příjmů	25 500
Nedaňové příjmy	1 150
Z toho: Kultura	200
Kabelová televize, místní rozhlas	50
Příjmy z nájmu	300
Příjmy z finančního majetku	100
Ostatní příjmy	500
Kapitálové příjmy (příjmy z prodeje majetku obce)	350
Celkem	29 000

Zdroj: Aktuální výkaz Rozpočtového výhledu obce Rohatec [21]

Výdaje jsou, podobně jako příjmy, členěny v rámci jednotlivých let. V každém roce jsou pak podrobně rozděleny podle oblastí, do kterých plynou a současně jsou rozlišeny kapitálové a běžné výdaje, viz tabulka č. 3.2. Výdaje kapitálové jsou od běžných odlišeny barevně nebo písmenem K ve sloupci investice. Na konci výčtu každého roku je vyčíslena nejen celková výše výdajů, ale také celková výše kapitálových a běžných výdajů. V tomto podrobnějším členění, tedy na jednotlivé oblasti, jsou sestaveny pouze první dva až tři hospodářské roky, výhled pro další roky je sestaven v členění pouze na běžné a kapitálové výdaje.

Tab. 3.2 Příklad členění výdajů v rozpočtovém výhledu na rok 2012

§	Rok 2012	Rozpočet v tis. Kč	Investice „K“
22	Pozemní komunikace Chodníky, dopr. obslužnost	1 200	
	Stavba Přední díly	4 000	K
	Stavba Úzká	1 300	K
23	Kanalizace, protipovodňová opatření	200	
31	Školství Provoz MŠ, ZŠ	4 000	
	Stará ZŠ – provoz	200	
	Stará ZŠ – rekonstrukce	1 000	K
33	Kultura, kabelová televize, místní rozhlas, noviny	2 000	
34	Sportovní zařízení obce, ostatní zájmová činnost	1 300	
36	Podpora bydlení, územní rozvoj, VO	1 800	
37	Nakládání s odpady, veřejné prostranství	4 000	
53	Bezpečnost a veřejný pořádek	600	
55	Požární ochrana	600	
61	Zastupitelstvo, místní správa	5 560	
63	Výdaje z finančních operací	200	
Celkem		27 960	
Z toho: kapitálové (investiční výdaje)		6 300	
běžné (neinvestiční výdaje)		21 660	

Zdroj: výkaz Rozpočtový výhled obce Rohatec na rok 2012 – 2016 [21]

Součástí rozpočtového výhledu je kromě příjmů a výdajů také **financování**, tedy rozvrh splátek nesplacených půjček obce. Financování je členěno do jednotlivých let na splátku půjčky na stavbu školy a splátku půjčky ze Státního fondu životního prostředí. Součástí je také přehled splátek, obsahující počáteční stav nesplacených půjček, splátky v jednotlivých letech a konečný stav. Jedná se o přehled splátek členěný podle dvou různých třídících znaků a to roky a oblasti.

3.2.2 Roční rozpočet obce Rohatec

Na zasedání zastupitelstva se jedná o navrženém ročním rozpočtu a po vyjádření k jeho obsahu a po případných změnách se tento rozpočet schvází. Schválený rozpočet je tedy závazným ukazatelem v hospodaření obce, tímto rozpočtem je účetní jednotka povinna se řídit. Roční rozpočet na rok 2011 je obsažen v **příloze č. 4**.

Proces sestavování rozpočtu je možno rozdělit do čtyř fází:

- V **1. fázi** jsou od občanských sdružení, příspěvkových organizací a dalších institucí fungujících na území obce shromažďovány požadavky o poskytnutí příspěvků z rozpočtu obce potřebných ke své činnosti, nebo ke svému rozvoji. Dále je zjišťováno, jaké *investiční programy* budou v průběhu roku vyhlašovány vládou nebo Evropskou unií. Tyto vyhlašované programy umožňují obcím a krajům požádat o příspěvek ze státního rozpočtu nebo z evropských fondů na realizaci zamýšlené investice. Například se může jednat o investiční programy zaměřené na ochranu životního prostředí, rozvoj cestovního ruchu a kultury nebo rozvoj školství. Díky přijaté dotaci tak mohou obce a kraje uskutečnit investiční záměr v rámci vyhlášeného programu za výhodných podmínek a ušetření vlastních prostředků.
- Ve **2. fázi** je rozhodováno o výdajové části rozpočtu, především o opakujících se běžných výdajích. Jsou stanoveny výdaje mandatorní, tedy vyplývající ze zákonných povinností, výdaje spojené s vlastní činností územního celku a s výkonem státní správy v přenesené působnosti. Jsou stanoveny výdaje, které budou nevyhnutně vynaloženy.
- Ve **3. fázi** je, na základě již známého objemu daňových příjmů ze státního rozpočtu, rozhodováno o výši příspěvků jednotlivým příspěvkovým organizacím, spolkům, občanským družinám a dalším cizím neziskovým institucím na podporu jejich činnosti z rozpočtu obce. Rozhoduje se na základě shromážděných požadavků. Dále je rozhodováno o nahodilých kapitálových a běžných výdajích na základě smluvních vztahů. Na základě vybraných investičních programů je rozhodováno o výši prostředků, které budou vynaloženy na tyto projekty z rozpočtu obce v případě jejich schválení. Tyto prostředky mají charakter účelově určené rezervy a je potřeba je zahrnout do ročního rozpočtu.
- Ve **4. fázi** je pak na základě získaných údajů sestaven návrh rozpočtu, který je předkládán zastupitelstvu ke schválení. Souhrnné údaje schváleného rozpočtu jsou následně podrobně rozpracovány a v tabulkové formě předkládány radě ke schválení.

Procesu sestavování rozpočtu se účastní finanční výbor, který spolupracuje s finančním úsekem obce. Při sestavování rozpočtu účetní jednotka vychází také z rozpočtového výhledu.

Návrh rozpočtu je rozdělen v hlavním členění na příjmy, výdaje a financování, stejně jak tomu je u rozpočtového výhledu, a dále pak na jednotlivé paragrafy podle členění v rozpočtové skladbě. V rozpočtu obce Rohatec je použito třídění příjmů a výdajů dle paragrafů, tedy nejnižšího stupně odvětvového třídění. Jednotlivé paragrafy jsou zároveň řadícím znakem všech údajů rozpočtu.

Rozdílem oproti rozpočtovému výhledu je způsob začlenění údajů financování. Údaje, které mají charakter příjmů, jsou řazeny mezi příjmy a to v úplném závěru, po vyčíslení celkových příjmů. Taktéž je tomu u dat, které mají charakter výdajů. Jsou řazeny za vyčíslením celkových výdajů. Rozpočet je tedy po zohlednění údajů financování sestaven jako vyrovnaný.

Návrh rozpočtu obsahuje také předpoklad změn v rozpočtu v případě získání dotace, o kterou je žádáno. Prostředky získané z dotace je možné do rozpočtu zahrnout až po jejich schválení. Návrh rozpočtu na rok 2011 neobsahuje přehled předpokládaných změn v případě získání dotace, ale například v návrhu na rok 2010 byl obsažen.

Navržený rozpočet obsahuje také přehled o stavu příjmů a výdajů, kdy není zohledněno financování, tedy rozdíl mezi příjmy a výdaji. Úpravou rozdílu rozpočtu o stavy na základním běžném účtu, sociálním fondu a fondu rozvoje bydlení je získán přehled o celkových finančních prostředcích obce ke konci rozpočtovaného období.

Rozpis schváleného ročního rozpočtu je pak předkládán radě obce ke schválení v tabulkové formě v podrobném členění dle jednotlivých paragrafů na položky rozpočtové skladby a případná další sledovaná hlediska. Rozdíl mezi schváleným rozpočtem a rozpisem je patrný z tabulky č. 3.3. Celková výše souhrnných položek, tak jak byla schválena zastupitelstvem, již radou nemůže být změněna. Rada rozhoduje pouze o konečné podobě v rámci podrobného členění těchto souhrnných položek.

Tab. 3.3 Příklad podrobnějšího členění příjmu s názvem Kabelová televize a místní rozhlas (dále jen KT a MR)

Výdaje na KT a MR jak je uvedena v rozpočtu schváleném zastupitelstvem (v tis. Kč):					
Paragraf	3341	Kabelová televize, místní rozhlas			40
Výdaje na KT a MR jak je uvedena v rozpisu schvalovaném radou (v Kč):					
Paragraf	3341	Kabelová televize	Příjmy z reklam	20 000	
			Nové přípojky	10 000	
		Místní rozhlas	Příjmy z hlášení	10 000	

Zdroj: výkaz Schválený rozpočet na rok 2011 [23] a výkaz Rozpis schváleného rozpočtu na rok 2011 [24]

U Obce Rohatec byly údaje v návrhu rozpočtu i ve schváleném rozpočtu na rok 2011 bez rozdílu. To znamená, že návrh rozpočtu byl zastupitelstvem schválen beze změn. Celková výše navrhovaných příjmů na rok 2011 byla stanovena na 35 110 tisíc Kč. Úpravou o financování činily celkové příjmy 44 910 tisíc Kč. Plánované výdaje na daný rok byly

stanoveny na 43 712 tisíc Kč a upravené o financování činily celkové výdaje taktéž 44 910 tis. Kč.[23]

Pokud bude zkoumán rozdíl mezi příjmy, neovlivněnými financováním, a výdaji vznikne záporný rozdíl ve výši 8 602 tis. Kč. Celý tento schodek je uvažováno profinancovat ze zůstatku na účtech v bance, kde tento zůstatek činí k 31. 12. 2010 na Základním běžném účtu 9 709 921 Kč, na Sociálním fondu 173 086 Kč a na Fondu rozvoje bydlení 860 233 Kč. V konečném důsledku tedy existuje na počátku rozpočtovaného období k dispozici ještě peněžní rezerva ve výši 2 141 240 Kč.[23]

3.2.3 Rozpočtová opatření

V průběhu roku může dojít k závažným změnám, které se výrazně odrazí ve skutečných příjmech a výdajích obce. Může se jednat například o výrazné snížení výše předpokládaných daňových příjmů ze strany státu. V tomto případě pak dochází k situaci, že celkový objem plánovaných příjmů se sníží a tím se také omezí výdajové možnosti obce. Rozpočet je pak potřeba upravit tak, aby tomuto snížení příjmů odpovídalo také snížení výdajů a nastolil se opět rovnovážný stav. Úprava ve výdajích může spočívat například v upuštění od předpokládaného investičního záměru. Pokud v průběhu roku dojde k více takto závažným změnám, je potřeba rozpočet upravovat vícekrát. Rozpočtové opatření schválené v prosinci 2010 je obsaženo v **příloze č. 5**.

Roční rozpočet obce Rohatec na rok 2011 byl schválen na zasedání zastupitelstva konaném 17. prosince 2010. V průběhu roku bylo provedeno celkem 5 úprav rozpočtu prostřednictvím rozpočtových opatření, vždy projednány a schváleny na veřejném zasedání zastupitelstva obce.

Příklad významných úprav v rámci jednotlivých rozpočtových opatření v roce 2010:

❖ Prvním rozpočtovým opatřením z března 2010 byla navýšena celková hodnota rozpočtovaných příjmů a výdajů o 2 500 tis. Kč. V příjmové části tvořily nejvyšší podíl schválené dotace ve výši 950 tis. Kč na aktivní politiku zaměstnanosti (výdej těchto prostředků rovněž tvořil největší podíl v části výdajů) a dotace na projekt Pavučina vědomostí pro ZŠ Rohatec ve výši 337,50 tis. Kč.[25]

❖ V rámci druhého rozpočtového opatření z června 2010 byla celková hodnota příjmů a výdajů navýšena o další 1 milion Kč. Z hlediska příjmů bylo nejvýznamnější položkou použití zůstatku na ZBU k 31. 12. 2009 ve výši 900 tis. Kč. Účelem použití těchto prostředků bylo odstranění škod po povodni z roku 2010, jež tvořilo nejvýznamnější položku výdajů v celkové výši 950 tis. Kč.[26]

❖ Třetím rozpočtovým opatřením z července 2010 byly příjmy a výdaje navýšeny o dalších 280 tis. Kč. Nejvýznamnější položkou v rámci příjmů bylo přijetí pojistné náhrady za škody způsobené větrnou smrští z června 2010 ve výši 125 tis. Kč. Nejvýznamnější položkou výdajů byla výstavba kanalizace v ulici Úzká ve výši 315 tisíc Kč.[27]

❖ Prostřednictvím čtvrtého rozpočtového opatření z října 2010 byly příjmy a výdaje zvýšeny o dalších 1 400 tis. Kč. Nejvýznamnější příjmovou položku tvořily daně ve výši 1 082,6 tis. Kč a nejvýznamnější výdajovou položkou bylo vrácení nevyčerpané dotace poskytnuté Jihomoravským krajem na výstavbu sběrného dvoru v Rohatci ve výši 800 tis. Kč.[28]

❖ Posledním rozpočtovým opatřením z prosince 2010 byly příjmy a výdaje včetně financování sníženy o 7 840 tisíc Kč. Nejvíce sníženou položkou s charakterem příjmů byla položka Využití zůstatku na ZBU a to o 7 700 tisíc Kč z kapitoly Financování. Samostatné příjmy byly celkově navýšeny o 60 tisíc Kč. Ve výdajích byl nejvíce snižovanou položkou § 2212 Stavba místní komunikace v lokalitě Přední díly o 1 092 tisíc Kč.[29]

Prostřednictvím rozpočtových opatření v roce 2010 byl schválený rozpočet v konečném důsledku snížen o 2 460 tis. Kč. V upraveném rozpočtu k 31. 12. 2010 činily celkové příjmy 35 940 tis. Kč a celkové výdaje 34 540 tis. Kč. Rozdíl ve výši 1 400 tis. Kč byl profinancován ze zůstatku na účtech k 31. 12. 2009.[30]

3.3 Kontrola rozpočtů v obci Rohatec

U obce Rohatec je prováděna finanční kontrola dle zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů. Kontrola plnění rozpočtů je prováděna jako *vnitřní*, jednotlivými zaměstnanci obce a finančním výborem, a jako *veřejnosprávní*, kterou provádí poskytovatelé dotací, například Krajský úřad, Ministerstva a státní fondy. Mezi nejrozsáhlejší kontroly prováděné v obci Rohatec je možné zařadit také kontrolu hospodaření, včetně kontroly plnění rozpočtů, ze strany Krajského úřadu. Pověřená osoba k provedení kontroly vypracovává výslednou zprávu, která je součástí Závěrečného účtu obce.[20]

Účetní jednotka sestavuje přehled veškerých příjmů, výdajů a údajů financování. Přehled s názvem **Plnění rozpočtu obce Rohatec** se sestavuje zpravidla 3 až 4 krát do roka a slouží ke kontrole, zda obec Rohatec hospodaří v průběhu roku v souladu se sestavovanými rozpočty. Nejvýznamnějším přehledem je přehled sestavovaný ke konci roku, který je také součástí Závěrečného účtu obce. Plnění rozpočtu je obsaženo v **příloze č. 6**. [20]

Kontrolu plnění rozpočtu vykonává především finanční výbor. Členové jsou voleni zastupitelstvem obce a jedná se o občany s ekonomickým vzděláním, nebo ekonomickou praxí. Předseda výboru je členem zastupitelstva obce. Vykonávají svou činnost v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Výbor se zabývá také kontrolou hospodaření příspěvkových organizací zřizovaných obcí a vypracovává zprávu o činnosti, kterou předkládá zastupitelstvu. Součástí zprávy je určité doporučení na základě zjištěných skutečností.[20]

K sestavení přehledu o plnění rozpočtu je použit jako výchozí roční rozpočet aktualizovaný o rozpočtová opatření. Přehled plnění rozpočtu je tedy stejné struktury a členění jako schválený rozpočet.

Plnění rozpočtu obsahuje jednak jednotlivé paragrafy s odpovídajícími rozpočtovanými příjmy a výdaji, tak i stav skutečně dosažených příjmů a skutečně vynaložených výdajů. Tímto rozbořem lze ukázat, zda bylo rozpočtovaných příjmů a výdajů dosaženo a jak se od sebe skutečnost a upravený plán liší. Přitom je možné, aby příjmy přesáhly rozpočtované částky v jednotlivých paragrafech a také v konečné částce, ale u výdajů to možné není. Rozpočtované výdaje tedy mohou být charakterizovány jako limity. Rozdíl v zobrazení příjmových položek a výdajových položek v Plnění rozpočtu je patrný z tab. 3.4.

Tab. 3.4 Příklad zobrazení vybraných příjmů a výdajů v Plnění rozpočtu obce Rohatec k 31. 12. 2010

§		Rozpočet v tis. Kč	Skutečnost v Kč
Příjmy			
3341	Kabelová televize, místní rozhlas	40	40 090
3392	Kulturní dům, Kulturní dům Kolonie	42,7	46 392
3632	Pohřebnictví	67	68 830
Výdaje			
3341	Kabelová televize, místní rozhlas	350	343 369
	KT, MR Přední díly, Větrná - stavba	152,2	152 168
	Modernizace KT (digitalizace) – III. etapa	1 310	1 304 764
3392	Kulturní dům Rohatec - provoz	722	719 401
	Kulturní dům Kolonie – provoz	216	214 575
3632	Pohřebnictví – opravy hřbitova, provoz	71,9	71 634

Zdroj: výkaz Plnění rozpočtu obce Rohatec k 31. 12. 2010 [30]

Součástí plnění rozpočtu je také přehled o počátečních a konečných stavech na Základním běžném účtu v bance, Sociálním fondu, Fondu rozvoje bydlení. V rámci výkazu je zobrazen také rozdíl mezi skutečnými příjmy a výdaji očištěnými od financování a přehled o stavu nesplacených půjček.

3.3.1 Vnitřní kontrolní systém

V rámci tohoto systému provádí kontrolu jednotliví pracovníci obce. Rozsah pravomocí a odpovědností stanovuje organizační řád a směrnice o finanční kontrole v obci Rohatec. Vnitřní kontrola se vztahuje na činnost Obecního úřadu a organizačních složek zřizovaných obcí a ostatních útvarů financovaných z rozpočtů obce.[20]

Je prováděna finanční kontrola[20]:

- *Předběžná* – provádí se například při uzavírání smluv, zadávání veřejných zakázek, podepisování objednávek na pořízování majetku. Tedy před uskutečněním operace.
- *Průběžná* – kontrola uskutečňovaných operací při hospodaření s veřejnými prostředky v průběhu roku, především kontrola probíhajících investičních akcí. Například kontrola zda jsou prováděné práce fakturovány v souladu s uzavřenou smlouvou.
- *Následná* – po ukončení akce. Například zda práce související s investicí proběhly včas a kvalitně, zda investice plní účel, pro který byla pořízena.

3.3.2 Veřejnosprávní kontrola

Veřejnosprávní kontrola v rámci obce Rohatec je prováděna ve dvou směrech[20]:

- Hospodaření s veřejnými prostředky u obce Rohatec je kontrolováno poskytovateli veřejných prostředků. Poskytovateli mohou být například Státní fondy, Ministerstva.
- Obci Rohatec je vykonávána veřejnosprávní kontrola u příjemců příspěvků z rozpočtu. Kontrolovanými subjekty jsou například Mateřská škola, Klub důchodců, Sbor dobrovolných hasičů.

3.4 Zhodnocení tvorby a kontroly rozpočtů obce Rohatec

3.4.1 Sestavování rozpočtového výhledu

Rozpočtový výhled obce je sestavován ve velmi obecném členění. Podrobnější členění položek rozpočtu obsahují pouze první dvě až tři účetní období a výhled pro ostatní roky je sestaven v členění na základní příjmové a výdajové skupiny, tedy na daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a běžné a investiční výdaje, je tedy zbytečné sestavovat výhled na období delší než pět let. Je tomu tak i proto, že plán příjmů a výdajů v jednotlivých letech je

pak sestavován na opakující se stejnou částku a také schopnost odhadovat vývoj příjmů a výdajů v tak vzdálených letech se snižuje. Rozpočtový výhled sestavený na období 2010 a další byl ještě jedním z těch, které obsahovaly předpokládaný vývoj příjmů a výdajů na období delší než 5 let, ale Rozpočtový výhled na rok 2012 už je sestaven na pětileté období.

S ohledem na to, že rozpočtovým výhledem jsou plánovány investiční příjmy a výdaje do budoucna, ale pouze v souhrnném vyjádření, snižuje se s rostoucí vzdáleností plánovaného období také jeho vypovídací schopnost. Ve stále se měnícím ekonomickém a investičním prostředí je velmi obtížné odhadovat a plánovat investiční příjmy a výdaje ve vzdálené budoucnosti a snižuje se tím i pravděpodobnost uskutečnění takového investičního plánu.

V podmínkách obce neexistuje žádný samostatný přehledný výkaz investičních projektů, který by poskytoval informace o fázích vývoje a stavech jednotlivých investičních záměrů a to i u investičních projektů, jejichž realizace byla zahájena v minulosti, ale dosud nebyla ukončena. Okolní uživatelé ze zveřejňovaných výkazů nezískají informace, jakým způsobem a v jaké výši byly realizovány investice v předešlých letech a jak jejich realizace a výstavba dále probíhá. V jaké fázi plnění se investice nachází, je možné zjistit pouze z interních výkazů účetní evidence, o které si mohou externí uživatelé³ požádat, ale je nutné tyto informace zpětně dohledávat.

3.4.2 Sestavování ročního rozpočtu a rozpočtových opatření

Roční rozpočet je sestavován v dostatečně podrobném členění a má dobrou vypovídací schopnost. Je sestavován pomocí metody přírůstkové, v určitých položkách je fixně limitovaný a také se vychází z historického vývoje některých opakujících se příjmů a výdajů. Tedy je použita kombinace těchto metod. V obci Rohatec však neexistuje žádný metodický pokyn nebo metodická příručka, která by upravovala problematiku sestavování rozpočtů.

Výši a množství rozpočtových opatření ovlivňuje velké množství faktorů, především vnějších. Příkladem toho může být rok 2009, kdy byla zastupitelstvem schválena významná rozpočtová opatření. Vzhledem k ekonomické situaci v daném roce, kdy byl výrazný vliv probíhající finanční krize, bylo těchto opatření schváleno více, než je obvyklé. Orgány obce byly nuceny téměř v každém měsíci řešit nově vzniklou situaci. Nejčastějšími změnami bylo snížení daňových příjmů plynoucích obci ze státního rozpočtu, ke kterému docházelo

³ Externím uživatelem se rozumí osoby, které se nachází v okolí obecního úřadu (nejedná se tedy o zaměstnance) a mají omezený přístup k informacím. Typickým příkladem jsou občané žijící na území obce.

v průběhu roku častěji. Následně bylo potřeba o stejnou výši snížit také výdaje. V minulém roce bylo přijato pět rozpočtových opatření.

Dalším faktorem, který vede k přijetí rozpočtového opatření, je také vypsání nového investičního programu, který má obec v úmyslu využít v průběhu roku. Aby o něj však mohla požádat, musí tento záměr zahrnout do rozpočtu a vytvořit na jeho spolufinancování rezervu v potřebné výši. Právě díky tomu, že se jedná o vnější faktory, nelze je ovlivnit ze strany obce.

3.4.3 Kontrola rozpočtů

Kvalita a efektivnost kontroly rozpočtů obce vyplývá z vypovídací schopnosti základních dokumentů zachycujících hospodaření obce a to rozpočtového výhledu, schváleného ročního rozpočtu a plnění rozpočtu v průběhu roku.

Kromě již zmíněných profesionálních způsobů kontroly hospodaření obce, viz kapitola 3.3, a s tím související kontroly rozpočtů je velmi významná také přímá kontrola ze strany jednotlivých občanů. Vzhledem k tomu, že veškeré realizované investice jsou prováděny především za účelem veřejného prospěchu, je žádoucí, aby se o hospodaření obce zajímali a hodnotili je především samotní občané. Kontrolu je možné provádět v rámci účasti na zasedání zastupitelstva obce, které je předem vyhlašováno a veřejnosti přístupné, a kde je o jednotlivých investičních záměrech, a nejen těch, rozhodováno. Dalším způsobem, jak provádět kontrolu, je možnost nahlédnutí do účetních záznamů, které jsou taktéž veřejně přístupné. Občané Rohatce však své právo osobní kontroly téměř nevyužívají.

3.4.4 Kontrola plnění rozpočtu

Přehled plnění rozpočtu je sestavován z údajů získaných upravením schváleného ročního rozpočtu o rozpočtová opatření, která byla přijata v průběhu roku a skutečných údajů získaných z účetní evidence. Není tedy úplně splněn účel, za kterým se sestavuje, a to porovnání počátečního plánu se skutečností. Základním účelem kontroly rozpočtu je, nejenom ke konci účetního období, ale také v průběhu roku, zjistit, jakým způsobem a v jaké výši byl plán splněn. Vzhledem k tomu, že výkaz neobsahuje plánované údaje ze začátku období, není možno přímo zjistit velikost a významnost odchylek skutečnosti od původního plánu. K tomu, aby bylo možné začít zkoumat příčiny odchylek, je nutno tyto nejdříve zjistit porovnáním se schváleným ročním rozpočtem v původní výši. Opět zde platí, stejně jako u sestavování návrhu rozpočtového výhledu, že externí uživatelé výkazu plnění rozpočtu jsou neúplně informovaní. Orgány obce, jako je zastupitelstvo a rada sice mají přístup ke všem rozpočtům týkajícím se daného roku a je tedy pro ně snadné tato data porovnat, ale jednotliví občané

se k informacím o rozsahu změn v průběhu roku nedostanou jinak než na požádání. Porovnání skutečnosti s původním plánem je obsaženo až v závěrečném účtu obce, viz kapitola 3.1.1. Tento závěrečný účet je však sestavován až po skončení účetního období, takže v průběhu roku takovéto porovnání není prováděno. Původně schválený rozpočet již není v průběhu roku zastupitelstvu předkládán. Plnění rozpočtu je však obecně sestavováno právě za účelem porovnání skutečnosti s plánem, což v těchto podmínkách není splněno.

V účetnictví obce Rohatec je sestaven výkaz, ve kterém je průběžně porovnáván schválený rozpočet na počátku období se změnami v průběhu roku i skutečností. Je však interním výkazem a nepředkládá se zastupitelům na jejich zasedání, ani se jiným způsobem nezveřejňuje. Informace v tomto dokumentu jsou pro laika málo srozumitelné.

3.4.5 Finanční analýza a analýza hospodaření obce Rohatec

V obci Rohatec finanční analýza nebyla prováděna ani v minulosti a není prováděna ani v současné době. Do roku 2010, než došlo ke změně účetní metodiky, bylo možné provádět analýzu finanční stability, zadluženosti a likvidity. Potřebné informace jsou obsaženy ve výkazu Rozvaha a ta byla účetní jednotkou sestavována. Od 1. 1. 2010 je možné provádět také analýzu pomocí ukazatelů aktivity a rentability, protože územní samosprávné celky povinně sestavují také výkaz zisku a ztráty, kde jsou obsaženy potřebné informace. Obec Rohatec nevlastní žádné obchodovatelné akcie, proto není možné provádět analýzu pomocí ukazatelů s využitím údajů kapitálového trhu. Rovněž doposud nebylo možné v podmínkách obce Rohatec provádět analýzu pomocí ukazatelů porovnávajících hodnoty obsažené ve výkazu Cash Flow, jelikož tento výkaz nebyl obcí sestavován. Informace získané z výkazu Cash Flow doposud nebyly pro hospodaření obce rozhodující. Výkaz bylo možné sestavit i před rokem 2010, ale při porovnání času a energie, potřebné pro jeho sestavení v daných podmínkách a využitelnosti získaných informací, bylo toto sestavování neefektivní.

Účetní jednotka však vede své účetnictví v elektronické podobě. Tento program umožňuje kdykoliv vytisknout potřebné účetní sestavy, ale pouze ty, které přednastavil programátor. V několika minutách je tedy možné získat například Rozvahu k požadovanému datu, Výkaz zisku a ztrát za požadované období a od roku 2011 také výkaz Cash Flow.

Kromě finanční analýzy lze provést také analýzu hospodaření obce pomocí ukazatelů provozního přebytku, ukazatele rozdílu provozního přebytku a splátek jistin, ukazatele celkového salda rozpočtu a ukazatele dluhové služby (blíže viz kapitola 2.10). Řada obcí tuto analýzu již zavedla, pro srovnání je možno dosažené výsledky a závěry získat na oficiálních internetových stránkách obcí (více o monitoringu viz [38]).

4. Návrh možných opatření k prohloubení tvorby a kontroly rozpočtu obce Rohatec

Při navrhování možných opatření k prohloubení tvorby a kontroly rozpočtu obce je využito závěrů obsažených ve 3. kapitole.

4.1 Rozpočtový výhled

Nejvíce možností k úpravě je lze nalézt v procesu tvorby a sestavování **rozpočtového výhledu**. Problém není ani tak v nízké členitosti jednotlivých položek v prvních 2 až 3 letech, ale spíše ve způsobu stanovení jejich výše. Podrobnější členění by však mohlo přispět k lepšímu stanovení i součtových položek. Díky tomu, že stávající položky rozpočtového výhledu jsou součtové položky, které obsahují množství podrobnějších položek, je téměř nemožné odhadnout jejich výši bez bližšího prozkoumání a odhadu položek v podrobnějším členění. Takto odhadované příjmy a výdaje ztrácejí vypovídací schopnost především ve vzdálenějších letech, které jsou ve výhledu odhadovány. Například u příjmové položky Celkové daňové příjmy není možno přímo odhadnout její výši bez znalosti odhadu výše jednotlivých daňových příjmů, které tato položka obsahuje. Je tedy potřeba odhadnout výši daní z příjmů a příjmů z místních a správních poplatků, což je základní členění daňových příjmů v případě obce Rohatec. Položku příjmy z místních a správních poplatků je však také možno dále členit, proto pro přesnější odhad je vhodné zavést členění ještě podrobnější, jako je tomu v tab. 4.1. Barevně odlišené položky jsou ty, které jsou převzaty z aktuálního rozpočtového výhledu a podrobněji rozčleněny.

Tab.: 4.1 Návrh rozpočtového výhledu v podrobnějším členění

Rok 2012	Kč	Rozpočet (v Kč)
Daňové příjmy celkem		25 340 000
Příjmy z místních a správních poplatků	2 340 000	
Z toho: Poplatky (z provozu výherních hracích automatů, správní, ostatní)	840 000	
Poplatek za likvidaci komunálního odpadu	1 500 000	
Daň z příjmů	23 000 000	
Z toho: Daňové příjmy	18 000 000	
Daň z příjmů právnických osob	5 000 000	
Nedaňové příjmy		869 000
Kultura	182 000	
Z toho: Letní kino	30 000	
Knihovna	2 000	
Prodej knihy o Rohatci	10 000	
Hody, ples obce	90 000	
Kulturní dům, Kulturní dům Kolonie	50 000	
Kabelová televize, místní rozhlas	40 000	
Sportovní zařízení	60 000	
Příjmy z nájmu	435 000	
Z toho: Nebytové prostory	360 000	
Pronájem pozemků	75 000	
Příjmy z finančního majetku	150 000	
Ostatní příjmy	2 000	
Kapitálové příjmy (prodej pozemků a nemovitostí)		3 000 000
Celkem		29 209 000

Zdroj: rozpočty obce Rohatec

K získání údajů v tabulce je možné použít skutečně dosažené příjmy v jednotlivých minulých letech, které obsahuje výkaz plnění rozpočtu. Porovnáním údajů jednotlivých let je možné vysledovat určitý trend, jakým se příjmy mění, což napomůže k lepšímu odhadu výše očekávaných příjmů v budoucích několika letech. Účetní jednotce, která rozpočtový výhled sestavuje, je známo jakým způsobem, se budou v budoucnu uskutečňovat činnosti, ze kterých příjmy plynou. Například u prodeje majetku a nemovitostí, je jasné, jak velké množství obce ještě vlastní, tedy jaký objem majetku a pozemků je možno v budoucnu prodat. Výši

předpokládaných příjmů z prodeje majetku je tedy možné odhadnout na základě záměru obce tento majetek prodávat. U obce Rohatec je téměř veškerý majetek, který byl určen k prodeji, vykoupěn, proto se v budoucnu nepředpokládají vyšší příjmy. Pro porovnání odchylky celkových příjmů odhadovaných v podrobnějším členění a příjmů odhadovaných v současném členění používaném obcí je možné použít tabulku č. 3.1, která také vypovídá o předpokládaných příjmech v roce 2011.

Výdaje v rozpočtových výhledech sestavovaných do roku 2008 byly ještě zobrazovány v daleko vyšší členitosti než příjmy, v aktuálním rozpočtovém výhledu jsou však data tříděna podle oddílů, druhého stupně třídění podle odpovědnostního hlediska. Oddíly je však možné členit na pododdíly a ještě podrobnější paragrafy. Přehlednost a vypovídací schopnost rozpočtového výhledu výdajů je tedy nižší. Bylo by vhodné jednotlivé výdajové položky zpodrobnit a pro lepší přehlednost také převést do tabulkové formy. Příklad navrženého zobrazení výdajů z rozpočtového výhledu na rok 2012 v tabulkové formě je uveden v **příloze č. 7**.

Uvedený způsob zjišťování výše příjmů je možné použít pouze pro odhad prvního výhledového období, hodnoty výhledu pro další roky je vhodné postupně zvyšovat nebo snižovat v návaznosti na předpoklad vývoje ekonomiky státu. Hodnoty některých příjmových a výdajových položek je možné upravit například o předpokládanou inflaci, ale je také možné, aby si účetní jednotka stanovila procento růstu či poklesu ve směrnici nebo v rozpočtové metodice. Předpokládanou míru inflace je možné zjistit například na oficiálních internetových stránkách ministerstva financí, nebo na oficiálních internetových stránkách České národní banky. V souvislosti s majetkem je většinou vypracován plán prodeje, cenu stanoví prodávající, proto u tohoto charakteru výdajů není složité odhadnout jejich výši rozvrženou do několika let.

Vzorec pro výpočet odhadu příjmů a výdajů zvýšených o očekávanou inflaci možno stanovit takto:

$$P(V)_{z+1} = P(V)_z \times (1 + i). \quad (4.1)$$

Kde:

$P(V)_{z+1}$ odhadovaný příjem (výdaj) v následujícím období

$P(V)_z$ příjem (výdaj) odhadovaný pro dané období

$(1 + i)$ koeficient zohledňující míru inflace, kde i je předpokládaná míra inflace

Míru inflace je možné nahradit procentem růstu (poklesu), například ve výši 1,5 %, které je možno účetní jednotkou stanovit ve směrnici nebo v rozpočtové metodice. Vzhledem

k tomu, že míra inflace je většinou odhadována na následující 2 – 3 účetní období, je pro účel sestavování rozpočtového výhledu vhodnější použít účetní jednotkou stanovené procento růstu (poklesu). A také proto, že je k procentu růstu (poklesu) snadnější a rychlejší přístup.

Uvedený způsob výpočtu konkrétně daňových příjmů a vybraných běžných výdajů je naznačen v **příloze č. 8** v tabulkách 8.1 a 8.2.

Tento způsob odhadování příjmových a výdajových položek rozpočtového výhledu je možné použít pouze u stálých, pravidelně se opakujících příjmů a výdajů. U dlouhodobých závazků je možný odhad výdajů naplánováním splátek, včetně případných úroků. Příjmy z dlouhodobých pohledávek je možné odhadnout, tak jako u výdajů, naplánováním splátek.

4.2 Plnění rozpočtu

Výkaz Plnění rozpočtu by měl být sestavován především za účelem porovnání skutečnosti a plánu, tedy porovnání rozpočtovaných příjmů a výdajů na počátku účetního období se skutečně dosaženými příjmy a výdaji ke konci období. Plnění rozpočtu obce Rohatec však postrádá údaje o rozpočtovaných příjmech a výdajích z počátku období, obsahuje rozpočet až upravený o rozpočtová provizoria přijatá v průběhu roku. Jak už je uvedeno v kapitole 3.4.4.

K tomu aby se zlepšila vypovídací schopnost tohoto výkazu je potřebné jej o chybějící informace doplnit. Aby bylo možné okamžitě zhodnotit úroveň plnění rozpočtu i v průběhu roku, je možné výkaz doplnit také o ukazatel, který by porovnával původní rozpočet s dosaženou skutečností a ukazatelem porovnávajícím upravený rozpočet se skutečností. Plnění rozpočtu je možné také doplnit o hodnotu odchylky, ale vzhledem k tomu, že roční rozpočet není rozpočítáván na čtvrtletí či měsíce, bylo by vhodné ji vyjadřovat až ke konci účetního období. Výkaz, který všechny již zmíněné informace obsahuje, je možné získat z elektronického účetního programu. Slouží však pouze pro potřeby zaměstnanců úřadu, nejsou předkládány radě ani zastupitelstvu. Pro laika je tento výkaz na první pohled málo srozumitelný, proto je vhodnější o tyto údaje doplnit stávající, veřejnosti již známé, výkazy.

Návrh upraveného výkazu Plnění rozpočtu je uveden v **příloze č. 9** v tabulkách 9.1 a 9.2.

4.3 Finanční analýza

Finanční analýzu je možné provádět nejen u podniků, ale také u neziskových organizací, tedy i u obce Rohatec. Je tomu tak především proto, že i v těchto institucích jsou sestavovány výkazy obsahující potřebné informace pro výpočet ukazatelů finanční analýzy. Konkrétně

se jedná o výkaz Rozvaha, Výkaz zisku a ztráty a Výkaz cash flow viz **příloha č. 10 a 13, 11 a 14, 12 a 15**. Ve finanční analýze je použito výkazů sestavených v roce 2010. Prozatím je to jediný rok, ve kterém je možné provést kompletní analýzu, tedy jsou k dispozici i údaje ke konci účetního období. Jsou použity ukazatele finanční stability a zadluženosti, rentability, likvidity a aktivity, blíže viz kapitola 2.9. Pro možnost srovnání jsou tyto ukazatele vypočteny k 30. 6. 2010 a k 31. 12. 2010. Výpočty s postupy řešení jsou obsaženy v **příloze č. 16**.

4.3.1 Analýza finanční stability a zadluženosti

Výpočtem jednotlivých ukazatelů jsou zjištěny tyto výsledky:

- Celková aktiva jsou ke konci prvního semestru z **97,17 %** kryta vlastním kapitálem a tato hodnota se do konce druhého semestru zvýšila na **98,22 %**. U ukazatele *podílu VK na aktivech* je žádoucí dosahovat vysokých hodnot, což je známka vysoké finanční samostatnosti. Tato hodnota je však až extrémně vysoká, a vzhledem k hodnotě poměrového ukazatele likvidity, lze konstatovat, že v obci Rohatec je využíván konzervativní způsob financování. Z hodnoty ukazatele *stupně krytí stálých aktiv* lze zjistit, že stálá aktiva jsou k 30. 6. 2010 hrazena dlouhodobým kapitálem (tedy vlastními zdroji a dlouhodobými cizími zdroji) z **104,09 %** a z údajů ke konci období je patrný mírný nárůst na **104,24 %**. Žádoucí hodnota vykazovaná tímto ukazatelem by měla dosahovat minimálně 100 %, viz kapitola 2.9.2, tedy stálá aktiva by měla být plně hrazena z dlouhodobých zdrojů. Z hodnot obou ukazatelů lze odvodit vysokou míru finanční stability obce Rohatec. Převrácením porovnávaných hodnot ukazatele podílu VK na aktivech je získán ukazatel *finanční páky* (majetkový koeficient), pomocí kterého je získána hodnota aktiv připadající na 1 Kč vlastního kapitálu. V obci Rohatec je dosažena hodnota finanční páky podle stavu ke konci června na úrovni **102,9 %** a ke konci prosince na úrovni **101,8 %**. Z čehož lze odvodit, že na 1 Kč vlastního kapitálu připadá **1,029 Kč** aktiv v prvním a **1,018 Kč** v druhém srovnávaném období.
- Další podskupinou ukazatelů finanční stability jsou ukazatele *podílu SA, OA a podílu zásob na celkových aktivech*. V obci Rohatec tvoří největší část stálá aktiva ve výši **94,59 %** v červnu a ve výši **95,08 %** v prosinci, oběžná aktiva jsou na úrovni **5,4 %** v červnu a **4,92 %** v prosinci. Zásoby tvoří pouze nepatrnou část z celkových aktiv, ve výši **0,1 %** koncem června a **0,09 %** koncem hospodářského roku. Jedná se o neziskovou instituci, proto je dosaženo tak nízkých hodnot. Zásoby jsou tvořeny například knižními publikacemi.
- Ukazatelem sledovaným i Ministerstvem financí v rámci monitoringu ÚSC je *celková zadluženost*. V obci Rohatci je pomocí porovnání výsledků tohoto indikátoru zaznamenán klesající trend z **2,83 %** ke konci prvního období na **1,78 %** ke konci druhého období. Je tedy

patrna velmi nízká zadluženost obce. Analytickým ukazatelem celkové zadluženosti je *dlouhodobá zadluženost*, u které je dosahováno hodnoty **1,29 %** ke konci prvního období a **0,89 %** ke konci druhého období. Hodnota *běžné zadluženosti* klesá z **1,54 %** ke konci června na **0,89 %** ke konci prosince. U obou analytických ukazatelů je patrný stejný vývojový trend jako u vrcholového ukazatele. Dalším ukazatelem zadluženosti je *ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu*, s hodnotou **2,9 %** za první období a **1,82 %** za druhé období. Pomocí dosažených hodnot daných ukazatelů je možno konstatovat, že v obci Rohatec je velmi málo využíváno cizích zdrojů k financování majetku. Což je potvrzeno také dosaženými hodnotami ukazatele *úvěrové zadluženosti*, ve výši **1,21 %** ke konci června a **0,84 %** ke konci prosince, i ukazatele *doby návratnosti úvěru*, s hodnotou **365,86 dne** ke konci června a hodnotou **99,91 dne** ke konci prosince.

- Pomocí ukazatele *úrokového krytí* je zjištěno, že úroky jsou k 30. 6. 2010 kryty EBITem⁴ **151,44 krát** a k 31. 12. 2010 **250,75 krát** a pomocí ukazatele *úrokového zatížení*, že úroky je odčerpáno **0,66 %** zisku (EBITu) ke konci 6. měsíce a **0,4 %** zisku ke konci období.

4.3.2 Analýza pomocí ukazatelů rentability

Výpočtem jednotlivých ukazatelů jsou zjištěny tyto výsledky:

- Hodnota ukazatele *ROA* je ke konci prvního období ve výši **1,23 %** a ke konci kalendářního roku ve výši **3,04 %**, což znamená, že rentabilita neboli výnosnost, celkového kapitálu je na úrovni 1,23 % a 3,04 %. A tedy z porovnání dosažených hodnot je patrný rostoucí trend, rostoucí výnosnost aktiv.
- Pomocí ukazatele *ROCE* je vyjádřena míra výnosnosti dlouhodobých zdrojů, tedy dosažený efekt dlouhodobého investování (do VK a dlouhodobých cizích zdrojů), který je na úrovni **1,25 %** koncem června a **3,07 %** koncem prosince. I u tohoto ukazatele je dosažen rostoucí vývojový trend, tedy rostoucí výnosnost dlouhodobých zdrojů.
- Celková výnosnost vlastních zdrojů je vyjádřena ukazatelem *ROE* na úrovni **1,19 %** za první a **3,04 %** za druhé sledované období. Jinými slovy jsou vlastní zdroje v čistém zisku zhodnoceny z 1,19 % a 3,04 %. Rostoucím trendem je opět značen pozitivní vývoj ukazatele.
- U ukazatele *ROS* je dosažena hodnota k 30. 6. 2010 na úrovni **14,29 %** a k 31. 12. 2010 na úrovni **21,67 %**, což znamená, že na 1 Kč tržeb připadá přibližně **0,14 Kč** a **0,22 Kč** čistého zisku za sledovaná období. U podniků založených za účelem podnikání je žádoucí dosažení co nejvyšších hodnot tohoto ukazatele. Obec je však neziskovou organizací, proto je dosaženo tak nízkých hodnot u tohoto ukazatele. Obdobně je tomu i u ukazatele *rentabilita nákladů*,

⁴ zisk před odpočtem úroků a před zdaněním

který dosahuje hodnoty **16,82 %** ke konci června a **27,78 %** ke konci prosince, což znamená, že na 1 Kč nákladů připadá přibližně **0,17 Kč** a **0,28 Kč** čistého zisku.

4.3.3 Analýza prostřednictvím ukazatelů likvidity

Výpočtem jednotlivých ukazatelů je dosaženo těchto výsledků:

- Pomocí ukazatele celkové likvidity je zjištěno, že platební schopnost obce Rohatec dosahuje úrovně **3,51** ke konci června a **5,53** ke konci prosince. Obdobným ukazatelem, *pohotovou likviditou* (likvidita vyčíslená z oběžných aktiv bez vlivu nejméně likvidní položky – zásob), je zjištěna hodnota **3,45** koncem prvního období a **5,43** koncem druhého období. Ukazatel okamžité likvidity (likvidita na úrovni pohotové likvidity, navíc bez vlivu kr. pohledávek) je na úrovni **2,51** k 30. 6. 2010 a **4,77** k 31. 12. 2010. U všech tří ukazatelů byla překročena doporučená hranice (viz kapitola 2.9.2), je však důležité srovnání s jinou institucí, působící ve stejném oboru, nebo srovnání hodnot ukazatelů v čase⁵.
- Prostřednictvím ukazatelů struktury oběžných aktiv je zjištěno, že pohledávky tvoří **26,55 %** oběžných aktiv ke konci června a **11,95 %** ke konci prosince (ukazatel *podílu pohledávek na OA*) a je zde zaznamenán výrazný pokles; zásoby tvoří **1,74 %** oběžných aktiv v prvním a **1,76 %** ve druhém období (ukazatel *podílu zásob na OA*) a ukazatel je relativně stabilní; krátkodobé závazky je možno ke konci června hradit **2,51 krát** z peněžního toku a ke konci prosince **4,77 krát** (ukazatel krytí závazků cash flow). Propočtem ukazatele ČPK je zjištěno, že v obci Rohatec je k 30. 6. 2010 dlouhodobými zdroji kryta část oběžných aktiv v hodnotě **8 624 091,34 Kč** a k 31. 12. 2010 v hodnotě **10 196 224,93 Kč**. Tedy je zaznamenán nárůst ukazatele způsobený především výrazným poklesem oběžných aktiv. Poměřením ČPK k oběžným aktivům je zjištěno, že OA jsou ke konci června hrazena z vlastního kapitálu ze **71,53 %** a ke konci prosince z **81,9 %**. Platí stejná příčina nárůstu jako u předešlých ukazatelů.

4.3.4 Analýza prostřednictvím ukazatelů aktivity

Vyčíslením jednotlivých ukazatelů je dosaženo těchto výsledků:

- Pomocí ukazatelů typu obratovosti je zjištěno, že celková aktiva jsou k 30. 6. 2010 přeměněny v tržby obce **0,081 krát** za rok a k 31. 12. 2010 jsou přeměněny **0,138 krát** za rok (*obrátky celkových aktiv*); zásoby jsou přeměněny v tržby ke konci června **79,56 krát** za rok a ke konci prosince **159,7 krát** za rok (*obrátky zásob*); pohledávky jsou přeměněny v tržby ke konci června **5,64 krát** za rok a ke konci prosince **23,47 krát** za rok (*obrátky pohledávek*) a závazky jsou přeměněny v tržby ke konci prvního období **5,26 krát** a ke konci druhého

⁵ srovnání dosažených hodnot 2 a více období (roky, pololetí, čtvrtletí, měsíce...) v rámci jedné instituce.

období **15,49 krát** za rok (*obrátku závazků*). U všech ukazatelů obratovosti byl zaznamenán nárůst, způsobený rychlejším tempem růstu výše tržeb než porovnávané veličiny a u dvou posledních ukazatelů ještě umocněný výrazným poklesem pohledávek a závazků.

- Pomocí ukazatelů typu doby obratu je zjištěno, že k převedení celkových aktiv na tržby (k jedné obrátce) je potřeba za první období **4 444,2 dne** a za druhé období **2 609,3 dne**; k přeměně peněžních prostředků vázaných v zásobách opět na peníze je potřeba za první období **4,53 dne** a za druhé období **2,25 dne**; faktury (pohledávky) jsou průměrně placeny za první období každých **63,86 dne** a za druhé období každých **15,34 dne**, a že dodavatelé průměrně poskytují obci Rohatec obchodní úvěr⁶ za první období v délce trvání **68,49 dne** a za druhé období v délce trvání **23,23 dne**. Platí stejné závěry pro pokles jako u předchozího ukazatele pro nárůst.

Provedením finanční analýzy je zjištěno, že dosažené hodnoty se často výrazně liší od hodnot dosahovaných v podnicích a nelze tudíž uplatnit ani doporučené hodnoty stanovené pro podniky.

K tomu aby bylo možné z finanční analýzy získat potřebné informace, tedy zhodnotit úroveň a především vývoj stability, likvidity, výnosnosti a aktivity, je nutno provést srovnání dosažených hodnot jednotlivých ukazatelů. V podmínkách obce Rohatec je možno provést srovnání v čase. Srovnání v prostoru zde možné není.

Komplexní analýzu (tedy výpočet všech ukazatelů uvedených v podkapitolách výše) je možno provést až od počátku roku 2010. Vývoj ukazatelů lze proto zhodnotit maximálně v rámci pololetí roku 2010, nebo měsíců a čtvrtletí roku 2010 a uplynulých měsíců a 1. čtvrtletí roku 2011. Do budoucna však bude možno provádět srovnání hodnot ukazatelů sestavených v rámci ročních výkazů. Je na rozhodnutí účetní jednotky, v jakých časových intervalech bude analýzu provádět.

4.4 Analýza hospodaření obce Rohatec

Analýzu hospodaření obce Rohatec je potřeba provést za období několika let. Analýza uplynulého období je následně využívána při sestavování rozpočtového výhledu, konkrétně při odhadování budoucího vývoje jednotlivých položek. Pro provedení analýzy hospodaření obce Rohatec je využívána jako zdroj informací interní sestava s názvem *Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad*, tzv. finka, viz **příloha č. 17**, ve kterém jsou obsaženy údaje schváleného rozpočtu, rozpočtu po změnách a skutečnost ke konci období. V této analýze je použit jako

⁶ poskytnutí dlužníkovi odklad povinnosti splatit svůj dluh věřiteli po určité časové období.

zdroj informací výkaz sestavený k 31. 12. 2010. Výpočty hodnot níže uvedených indikátorů hospodaření obce jsou uvedeny v tabulce 18.1 v **příloze č. 18**. V případě této analýzy je možné provést porovnání jak v prostoru, tak i v čase. Analýza je totiž prováděna řadou územních samosprávných celků, a tedy existuje možnost prostorového srovnání.

4.4.1 Indikátor provozního přebytku a indikátor rozdílu provozního přebytku a splátek jistin

Indikátor provozního přebytku je získán odečtením běžných výdajů od běžných příjmů. Porovnáním provozního přebytku schváleného rozpočtu, upraveného rozpočtu a skutečnosti ke konci účetního období, je zjištěno, že vývoj ukazatele během roku vykazuje rostoucí trend. Provozní přebytek upraveného rozpočtu je o 2 199 800,00 Kč vyšší než přebytek schváleného rozpočtu a o 1 887 622,77 Kč nižší než přebytek docílené skutečnosti. Rostoucí trend vývoje indikátoru je dán rychlejším tempem růstu běžných příjmů než běžných výdajů.

Indikátor rozdílu provozního přebytku a splátek jistin je získán, jak je z názvu patrné, odečtením splátek jistin od hodnoty provozního přebytku. I tento indikátor vykazuje v průběhu zkoumaného roku rostoucí trend vývoje i stejné tempo růstu jako jej vykazoval indikátor provozního přebytku. Hodnoty rozdílů indikátoru vyčísleného ze schváleného rozpočtu, upraveného rozpočtu a skutečnosti jsou také stejné jako u předchozího indikátoru. Zjištěný jev je dán skutečností, že hodnota splátek jistin je ve všech zkoumaných rozpočtech neměnná. Kladný výsledek tohoto ukazatele značí, že obec je schopná krýt své investiční výdaje i částí provozního rozpočtu po uhrazení závazků.

4.4.2 Ukazatel celkového salda rozpočtu

Lze konstatovat, že indikátor celkového salda rozpočtu vyjadřuje rozdíl celkových příjmů a celkových výdajů včetně financování. Konkrétně ukazatel celkového salda je ve všech rozpočtech nulový, což znamená, že hodnota rozdílu příjmů a výdajů před zohledněním financování (saldo bez financování) je plně vyrovnán kapitolou financování. Je však vhodné se zaměřit právě na hodnotu vyjadřující saldo bez financování, kde je možné vysledovat kolísavý trend vývoje v průběhu roku. Ve schváleném rozpočtu byla plánována vyšší hodnota kapitálových výdajů, která však byla v průběhu roku rapidně snížena rozpočtovými opatřeními, což způsobilo významný skok až o 7 000 000,00 Kč ze záporné hodnoty salda bez financování u schváleného rozpočtu na kladnou hodnotu salda u upraveného rozpočtu. Ve skutečnosti byla však i hodnota salda upraveného rozpočtu překročena o 2 013 392,57 Kč. Obdobný trend vývoje je zaznamenán zákonitě i u souhrnného ukazatele financování, jehož vývoj je závislý na vývoji již zmíněného salda bez financování.

Způsob výpočtu celkového salda je uveden v tabulce 4.2.

Tab. 4.2 Výpočet ukazatele celkového salda

Příjmy celkem – výdaje celkem	= <i>saldo bez financování</i>
Příjmy + příjmové položky financování	= <i>všechny příjmy</i>
- (výdaje + výdajové položky financování)	= <i>všechny výdaje</i>
Všechny příjmy – všechny výdaje	= celkové saldo

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.3 Ukazatel dluhové služby

Způsob výpočtu ukazatele dluhové služby je uveden v tabulce č. 4.3.

Tab. 4.3 Výpočet ukazatele dluhové služby

Daňové příjmy	= <i>Dluhová základna</i>
+ Nedaňové příjmy	
+ položky ⁷ 4112 a 4212 (dotace)	
Položka 5141 (úroky)	= <i>Dluhová služba</i>
+ Splátky jistin a dluhopisů	
+ Položka 5178 (splátky leasingu)	
<i>dluhová služba</i> <i>dluhová základna</i>	= Ukazatel dluhové služby

Zdroj: Výpočet dluhové služby [40]

Pomocí ukazatele dluhové služby je vyjádřena míra výpůjční aktivity obce Rohatec a její schopnost splácet dluh. Z tabulky 18.1 přílohy č. 18 je patrný klesající vývojový trend tohoto ukazatele v průběhu roku, což dle výpočtu podle tabulky 4.3 znamená, že daňové a nedaňové příjmy zohledněné o vybrané dotace (dluhová základna) jsou ve stále nižší míře zatěžovány úroky, splátkami dluhopisů a leasingu (dluhová služba).

V analýze hospodaření prostřednictvím ukazatele provozního přebytku, rozdílu provozního přebytku a splátek jistin, ukazatele celkového salda a ukazatele dluhové služby je možno provádět srovnání jak meziprostorové (srovnání výsledků analýzy s jinými obcemi), tak i v čase (srovnání v rámci několika let, pololetí, čtvrtletí a další). V některých obcích jsou tyto ukazatele používány již několikátým rokem a dosažené hodnoty a výsledky jsou zveřejňovány na jejich oficiálních internetových stránkách. Provedení analýzy hospodaření je možno zadat také specializované firmě, známou společností je například AQE advisors, a.s. sídlící v Brně.

⁷ Viz kapitola 2.10 a související odkaz pod čarou.

5. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo postihnout problematiku tvorby a kontroly rozpočtů územních samosprávných celků, prozkoumat způsoby a metody tvorby a kontroly rozpočtů v konkrétní obci a na základě zjištěných informací navrhnout možná opatření k prohloubení, zlepšení nebo doplnění jimi používané metodiky.

Sestavování rozpočtu a následná kontrola plnění rozpočtu je složitý proces, na kterém se podílí jak ekonomický úsek, tak i zřizované orgány a komise. Sestavování je prováděno v několika fázích a kombinací různých metod. Legislativními předpisy a metodickými pokyny je uložena pouze povinnost sestavovat rozpočty a provádět následnou kontrolu, nejsou stanoveny přesné metody a postupy. Obcím je tak umožněno provádět především sestavování rozpočtů způsoby plně vyhovujícími konkrétním podmínkám dané obce.

První část bakalářské práce je zaměřena právě na obecné vymezení rozpočtů a rozpočtové techniky používané územními samosprávnými celky. Jsou zde vysvětleny základní pojmy jako samostatná a přenesená působnost ÚSC, zřizované orgány obcí, systém rozpočtů (viz kapitola 2.1). Na charakteristiku základních pojmů navazuje vymezení, postup a metody sestavení Rozpočtového výhledu a Ročního rozpočtu (viz kapitola 2.2), popis Rozpočtové skladby (viz kapitola 2.3) včetně hledisek třídění příjmů a výdajů v rozpočtové skladbě. Dále jsou zde podrobněji rozebrány příjmy (viz kapitola 2.4) a výdaje (viz kapitola 2.5), včetně jejich členění dle jednotlivých hledisek, a nechybí ani rozbor třetího okruhu peněžních operací – tzv. Financování (viz kapitola 2.6). V následujících kapitolách jsou vysvětleny pojmy související s kontrolou hospodaření a je vymezen pojem rozpočtové provizorium a porušení rozpočtové kázně (viz kapitola 2.7). V závěru první části jsou popsány změny v metodice platné od 1. 1. 2010 (viz kapitola 2.8) a poslední dvě kapitoly jsou věnovány teoretickému vymezení Finanční analýzy (viz kapitola 2.9) a Analýzy hospodaření územních samosprávných celků (viz kapitola 2.10) včetně používaných metod.

Druhá část je blíže zaměřena na Obec Rohatec, tedy na její obecnou charakteristiku, volené orgány, samostatnou a přenesenou působnost, činnosti vykonávané jednotlivými úseky Obecního úřadu (viz kapitola 3.1); prozkoumání jednotlivých sestavovaných rozpočtů obce s rozbořením příjmové a výdajové části rozpočtů a na rozpočtová provizoria (viz kapitola 3.2). Kapitoly věnované charakteristice obce jsou završeny kapitolou zaměřenou na kontrolu sestavovaných rozpočtů. Jsou zde tedy popsány způsoby prováděných kontrol a je prozkoumán výkaz Plnění rozpočtu (viz kapitola 3.3). V poslední kapitole této druhé části je zhodnocena tvorba a kontrola rozpočtů obce.

Ve třetí kapitole jsou řešeny návrhy možných opatření k prohloubení tvorby a kontroly týkající se rozpočtového výhledu a plnění rozpočtu. V konkrétních sestavovaných výkazech je možné navrhnout jen drobné úpravy, které mohou vést ke zlepšení přehlednosti, vypovídací schopnosti nebo zjednodušení odhadu některých položek (viz kapitola 4.1). Sestavovaný rozpočtový výhled je takovým vodítkem, ke kterému by se měly roční rozpočty blížit. Členitost položek by neměla být příliš vysoká, čímž by byl stírán hlavní význam jeho tvorby a to odhad souhrnných základních údajů o příjmech, výdajích, finančních zdrojích a dlouhodobě realizovaných záměrech. Naopak příliš nízkou členitostí je stížen odhad položek (souhrnné položky obsahují velké množství položek nižšího stupně) a jejich odhad je náročnější a méně vypovídající.

Kontrola rozpočtů a celkového hospodaření obce je prováděna několikrát ročně a to pověřenou osobou Krajského úřadu. V obci Rohatec v minulosti nebyly zjištěny žádné nesrovnalosti, hospodaření tedy probíhá plně v rámci legislativních předpisů. Kontrolu hospodaření obce mohou provádět také jednotliví občané účastí na zasedáních zastupitelstev nebo přímo vyžádáním veřejně přístupných dokumentů na Obecním úřadě. Výkazem sloužícím ke kontrole je Plnění rozpočtu obce Rohatec, který, jak vyplynulo z bakalářské práce, je vhodné doplnit především o údaje z počátku účetního období, aby bylo možné srovnání vývoje v průběhu celého roku. Výkaz je možno dále doplnit také o ukazatele porovnávající skutečnost s počátečním rozpočtem a s upraveným rozpočtem a také o odchylky skutečnosti od počátečního plánu a od upraveného rozpočtu (viz kapitola 4.2).

V bakalářské práci je také navrženo zařazení finanční analýzy, pomocí které je možné sledovat vývoj zadluženosti, likvidity, výnosnosti a aktivity (viz kapitola 4.3), a analýzy hospodaření obce Rohatec mezi sestavované výkazy. Pomocí analýzy hospodaření lze provést srovnání jak v čase, tak i v prostoru, protože v mnoha obcích analýza už je prováděna a výsledky jsou veřejně přístupné (viz kapitola 4.4). Je zde rovněž provedeno porovnání hodnot ukazatelů finanční analýzy k pololetí a ke konci roku v rámci jednotlivých skupin ukazatelů a porovnání hodnot ukazatelů analýzy hospodaření obce k počátku období (schválený rozpočet) a ke konci období (upravený rozpočet o rozpočtová provizoria a dosažená skutečnost).

V případě finanční analýzy není možné srovnání v prostoru, ale řešením může být porovnání hodnot dosažených v různých časových obdobích. Po určitém časovém odstupu by bylo možné vysledovat optimální vývojový trend odpovídající konkrétně této obci.

Seznam použité literatury

Knižní publikace:

- [1] BRŮNA M. *Veřejná správa (se zaměřením na obce a kraje)*. 2. vyd. Praha: Institut pro místní správu. 2006. 88 s. ISBN 80-86976-90-2
- [2] DLUHOŠOVÁ D. *Finanční řízení a rozhodování podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o. ISBN 978-80-86929-44-6
- [3] HANZLOVÁ O. a kol. *Účetnictví, daně & mzdy v nevýdělečné organizaci*. 36. akt. vyd. Praha: Verlag Dashöfer, s.r.o. ISSN 1801-7924
- [4] KINŠT J., PAROUBEK J. *Rozpočtová skladba v roce 2010 a praktické příklady*. 3. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o. 2009. 255 s. ISBN 978-80-7263-556-6
- [5] KINŠT J., ČEŠKOVÁ M. *Rozpočtová skladba v roce 2011 a praktické příklady*. 4. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o. 2010. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9
- [6] KOUDELKA Z., ONDRUŠ R., PRŮCHA P. *Komentář: Zákon o obcích (obecní zřízení)*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s. 2009. 486 s. ISBN 978-80-7201-760-7
- [7] KOVALÍKOVÁ H. *Zákon o účetnictví: jednoduchý průvodce v každodenní praxi*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o. 2010. 159 s. ISBN 978-80-7263-590-0
- [8] MADEROVÁ VOLTNEROVÁ K., TÉGL P. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o. 2009. 151 s. ISBN 978-80-7263-546-7
- [9] NOVÁKOVÁ Š. *Účetnictví obcí (výklady, příklady a souvztažnosti)*. 1. vyd. Praha: INTES 2005. 256 s. ISBN 80-239-4610-2
- [10] PROVAZNÍKOVÁ R. *Financování měst obcí a regionů teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-2097-5
- [11] PŘIBYLOVÁ Z. *Účetnictví měst a obcí příklady souvztažností*. 1. vyd. Rožďalovice: REVOS-L. 2006. 191 s. ISBN 80-903160-4-2
- [12] PŘIBYLOVÁ Z. *Účetní souvztažnosti a výkazy obcí, měst, dobrovolných svazků obcí a krajů*. 2. vyd. Rožďalovice: REVOS-L. 2007. 208 s. ISBN 978-80-903160-0-3
- [12] SCHNEIDEROVÁ I. *Majetek krajů, měst, obcí DSO a příspěvkových organizací*. 1. vyd. Dáblice: ACHA obec účtuje, s. r. o. 2010. 258 s.
- [13] STUHLÍKOVÁ H., KOMRSKOVÁ S. *Zdaňování neziskových organizací*. 8. akt. vyd. Olomouc: ANAG, s. r. o. 2011. 247 s. ISBN 978-80-7263-658-7
- [14] SVOBODOVÁ J. a kol. *Účetní osnova, České účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky*. Olomouc: ANAG, s. r. o. 2010. 439 s. ISBN 978-80-7263-594-8
- [15] *Územní samospráva*. Praha: EUROUNION Praha, s. r. o. 2008. 567 s. ISBN 978-80-7317-074-5
- [16] VEDRAL J. *Obecné principy organizace a činnosti veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Institut pro místní správu 2006. 95 s. ISBN 80-86976-06-8

Interní zdroje:

- [17] LHOTOVÁ H. *Podklad pro seminář: Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením změn platných od 1. dubna 2009*. Rožďalovice: REVOS-L. 2009. 28 s.

- [18] LHOTOVÁ H. *Podklad pro seminář: Příprava a postup zavedení jednotného účetnictví státu od 1. 1. 2010*. Vzdělávací instituce akreditovaná u MV ČR č. AK I. /I – 105/2004. Rožďalovice: REVOS-L, 25s.
- [19] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Organizační řád Obecního úřadu Rohatec*. Rohatec 2009. 19 s.
- [20] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Finanční kontrola ve veřejné správě a samosprávě obce Rohatec*. Rohatec 2009. 10 s.
- [21] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpočtový výhled obce Rohatec na rok 2012 – 2016*. Rohatec 2010.
- [22] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Návrh rozpočtu na rok 2011*. Rohatec 2010
- [23] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Schválený rozpočet na rok 2011*. Rohatec 2010
- [24] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpis schváleného rozpočtu na rok 2011*. Rohatec 2010
- [25] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpočtové opatření č. 1*. Rohatec 2010
- [26] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpočtové opatření č. 2*. Rohatec 2010
- [27] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpočtové opatření č. 3*. Rohatec 2010
- [28] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpočtové opatření č. 4*. Rohatec 2010
- [29] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozpočtové opatření č. 5*. Rohatec 2010
- [30] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Plnění rozpočtu obce Rohatec k 31.12.2010*. Rohatec 2011
- [31] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozvaha k 30. 6. 2010*. Rohatec 2010
- [32] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Rozvaha k 31. 12. 2010*. Rohatec 2011
- [33] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Výkaz zisku a ztráty k 30. 6. 2010*. Rohatec 2010
- [34] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Výkaz zisku a ztráty k 31. 12. 2010*. Rohatec 2011
- [35] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Výkaz cash flow k 30. 6. 2010*. Rohatec 2010
- [36] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. *Výkaz cash flow k 31. 12. 2010*. Rohatec 2011

Internetové zdroje:

- [37] OBECNÍ ÚŘAD ROHATEC. Základní informace o obci Rohatec. Dostupné na www.rohatec.cz
- [38] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Monitoring hospodaření obcí. Dostupné na http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vf_monitoring_hospodareni_obci.html
- [39] MARTINEC M. *Rozpočtový výhled 2008 – 2012 města Habartov*. Brno: AQE Advisors, a.s. dostupný na <http://www.mestohabartov.cz/index.php?akce=sekca&sekce=67>
- [40] Výpočet dluhové služby dostupný na <http://www.znojnocity.cz/rozpocet-a-dluhova-sluzba/ds-1064/query=dluhov%C3%A1+slu%C5%BEba&p1=26993>

Seznam zkratek

A	Aktiva	PS	poslanecká sněmovna, počáteční stav
CK	cizí kapitál	r.	rok
CP	cenné papíry	Ro.	Rohatec
CF	cash flow	ROA	rentabilita aktiv
č.	číslo	ROCE	rentabilita dlouhodobých zdrojů
ČNB	Česká národní banka	ROE	rentabilita vlastního kapitálu
ČPK	Čistý pracovní kapitál	ROS	rentabilita tržeb
ČR	Česká republika	rozp.	rozpočet
dl.	dlouhodobé	S	skutečnost
EAT	čistý zisk	SA	stálá aktiva
EBIT	Zisk před úroky a daněmi	Sb.	Sbírka
FA	fixní aktiva	SR	schválený rozpočet
ha	hektar	str.	strana
i	úroková sazba	t	sazba daně
K	kapitálový výdaj	Tab.	tabulka
Kč	Korun českých	tis.	tisíc
kr.	krátkodobý	tj.	to je
KRO	kumulovaná rozpočtová opatření	tzn.	to znamená
KS	konečný stav	tzv.	tak zvaný
KT	kabelová televize	UR	upravený rozpočet
m, n	znaky pro odlišení typů P a V	ÚSC	Územní samosprávné celky
MHD	městská hromadná doprava	V	výdaj
MK	místní komunikace	VK	Vlastní kapitál
MR	místní rozhlas	VO	veřejné osvětlení
MŠ	Mateřská škola	z	označení pro čas
OA	oběžná aktiva	ZBU	Základní běžný účet
P	příjem	ZŠ	Základní škola
PP	provozní přebytek		

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních přestavení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Hlediska třídění příjmů a výdajů v rozpočtové skladbě
- Příloha č. 2 Vzorce pro výpočet poměrových ukazatelů finanční analýzy
- Příloha č. 3 Rozpočtový výhled obce Rohatec na období 2012 – 2016
- Příloha č. 4 Rozpočet obce Rohatec na rok 2011
- Příloha č. 5 Rozpočtové opatření č. 5-ZO/2010
- Příloha č. 6 Plnění rozpočtu obce Rohatec k 31. 12. 2010
- Příloha č. 7 Zobrazení výdajů z rozpočtového výhledu na rok 2012 v tabulkové formě
- Příloha č. 8 Způsob výpočtu daňových příjmů a vybraných běžných výdajů rozpočtového výhledu na roky 2012 – 2016
- Příloha č. 9 Návrh upraveného výkazu Plnění rozpočtu pro vybrané položky příjmů a výdajů po přijetí 5. rozpočtového opatření
- Příloha č. 10 Rozvaha k 30. 6. 2010
- Příloha č. 11 Výkaz zisku a ztráty k 30. 6. 2010
- Příloha č. 12 Výkaz cash flow k 30. 6. 2010
- Příloha č. 13 Rozvaha k 31. 12. 2010
- Příloha č. 14 Výkaz zisku a ztráty k 31. 12. 2010
- Příloha č. 15 Výkaz cash flow k 31. 12. 2010
- Příloha č. 16 Výpočty poměrových ukazatelů finanční analýzy za rok 2010
- Příloha č. 17 Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad
- Příloha č. 18 Výpočet indikátorů analýzy hospodaření obce Rohatec za rok 2010